

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
GİRİŞ.....	iv
1. OSMANLI İMPARATORLUĞU DÖNEMİNDE OPERA.....	1
2. OPERA SANATININ GELİŞİM GÖSTERDİĞİ DİĞER TÜRK DEVLETLERİ.....	5
2.1. Azerbaycan.....	5
2.2 Kazakistan.....	6
2.3. Özbekistan.....	7
3. CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ULUSAL OPERANIN GELİŞİMİ.....	7
4. ATATÜRK ve ULUSAL TÜRK OPERASI.....	9
5. CUMHURİYET DÖNEMİ'NDEKİ İLK OPERALAR.....	10
5.1. Özsoy Operası (Destanı).....	10
5.2. Taş Bebek Operası (Lirik Fantezi).....	12
5.3. Bayönder Operası (Türk Destanı).....	13
6. CUMHURİYET DÖNEMİNDEKİ OPERA BESTECİLERİMİZ.....	14
6.1. Cemal Reşit Rey.....	14
6.2. Necil Kâzım Akses.....	17
6.3. Ahmet Adnan Saygun.....	18
7. AHMET ADNAN SAYGUN'UN SANAT ANLAYIŞI.....	20
8. AHMET ADNAN SAYGUN'UN BAŞLICA ESERLERİ.....	21
9. ÖZSOY OPERASI VE ATATÜRK'ÜN ÖZSOY OPERASINA VERDİĞİ ÖNEM.....	23
10. ÖZSOY OPERASININ LİBRETİSTİ MÜNİR HAYRİ EGELİ.....	27
11. ÖZSOY OPERASI'NIN ESİNLENDİĞİ KAYNAKLAR.....	29
12. ÖZSOY OPERASININ KARAKTER VE REJİ ANALİZLERİ.....	30
13. SONUÇ.....	36
14. KAYNAKÇA.....	38
15. ÖZSOY OPERASI İÇİN HAZIRLANAN REJİ DEFTERİ.....	40
16. EKLER.....	172

AHMET ADNAN SAYGUN'UN "ÖZSOY" OPERASININ İNCELENMESİ, REJİ
ÇALIŞMASI VE SAHNELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet BALTACAN

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SAHNE SANATLARI ANABİLİM DALI
REJİSÖRLÜK BİLİM DALI

DANIŞMAN

Prof. Dr. Fuat RAUFOĞLU

2006

ÖZET:

Bu çalışma, Ahmet Adnan SAYGUN'un "Özsoy" operasını incelemek ve bu operanın reji defterini oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır.

Çalışma iki bölümden oluşmaktadır;

Birinci bölümde, Türk operasının tarihçesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Atatürk'ün, opera sanatına bakış açısı ve "Özsoy" operasına verdiği önem, Ahmet Adnan SAYGUN'un yaşadığı dönem ve hayatı anlatılmış, "Özsoy" operasının ideolojik yönleri de göz önüne alınarak libretto ve karakter analizleri yapılmıştır.

İkinci bölümde ise "Özsoy" operası için hazırlanmış olan reji defteri sunulmuştur.

A STUDY ON AHMET ADNAN SAYGUN'S OPERA "ÖZSOY" A
DIRECTOR'S REGIE NOTEBOOK AND TO STAGE PRODUCE

MASTER DEGREE THESIS

Mehmet BALTACAN

SELÇUK UNIVERSITY
SOCIAL SCIENCES INSTITUTE
DEPARTMENT OF PERFORMING ART'S
DIVISION OF STAGE DIRECTORING

ADVISOR
Prof. Dr. Fuat RAUFOĞLU

2006

SUMMARY

This work was prepared for to examine Ahmet Adnan Saygun's opera which is called "Özsoy" and to form this opera's regie notebook.

This work was consist of two parts.

In the first part, the history of Turkish opera and the view of points, the fonder of Turkish Republic Atatürk to the Turkish opera were explained. And also in this part, it was explained Atatürk's thoughts about "Özsoy" opera. In the first part, it was explained Ahmet Adnan Saygun's life and his term. And in this part taking consider of ideological ways of "Özsoy" operas it was analysed libretto and character features.

In the second part, the regie notebook which is prepared for "Özsoy" opera was presented.

ÖNSÖZ

Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sahne Sanatları Anabilim Dalı Rejisörlük Bilim Dalı yüksek lisans tezi olarak hazırladığım bu çalışma, Ahmet Adnan SAYGUN'un "ÖZSOY" operasının incelenmesi, reji defterinin hazırlanması ve sahnelenmesi konusunu içermektedir. 29 Nisan 2005 tarihinde Selçuk Üniversitesi Süleyman Demirel Kültür Merkezi'nde sahneye koymuş olduğum operayı esas alarak (oyunun görüntülü CD'si, tezin sonuna eklenmiştir.), titiz bir çalışmayla hazırladığım bu tezin konuya ilgi duyan öğrencilere ve sanatçılara faydalı olacağını umuyorum.

Bu çalışmanın hazırlanmasında ve kaynaklara ulaşmamda bana yardımcı olan, bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım danışman hocam sayın Prof. Dr. Fuat RAUFOĞLU'NA teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

MEHMET BALTACAN

2006-KONYA

GİRİŞ

Cumhuriyet döneminin ilk lirik sahne eseri, Ahmet Adnan SAYGUN'un bestelediği olduğu "Özsoy Operası"dır. Bu eser, yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin, her konuda olduğu gibi musiki konusunda da çağdaşlaşma yolunda emin adımlarla ilerlediğini gösteriyordu. Atatürk'ün, ilk ulusal Türk operasının meydana gelme safhasındaki fikirleri, yardımcıları, sanatçıları teşviki ve operanın librettosuyla bizzat ilgilenmesi, bu konuyu ne kadar ciddiye aldığını anlamamız bakımından oldukça önemlidir.

"Özsoy" operası, ülkesinin çağdaşlaşması yolunda Türkiye'yi örnek alan İran Şahı Rıza Pehlevi'nin 1934 yılında ülkemize yaptığı ziyarete bağlı olarak, bir ay gibi kısa bir zamanda bestelenmiştir. Bu eserin bestelenmesinde ve sahnelenmesinde Ahmet Adnan SAYGUN ve libretto yazarı Münir Hayri EGELİ'nin olağanüstü gayreti ve çok büyük emeği vardır. Ancak, böylesine bir gayretin ve emeğin ürünü olarak ortaya çıkan ulusal Türk operasının temel taşı niteliğindeki bu eserin unutulmaya terk edilmesi hiç hak etmediği üzücü bir son olmuştur. "Özsoy" operası ilk sahnelenişinden sonra unutulmuş, ancak 47 yıl sonra 1981'de Atatürk'ün 100. Doğum yılı nedeniyle tekrar gündeme gelmiş ve Ankara Devlet Opera ve Balesi tarafından sergilenmiştir.

1981 yılından bu yana Devlet Opera ve Balesi Müdürlükleri'nin repertuarında yer almamış olan cumhuriyet dönemimizin ilk operasını tez konusu olarak araştırdık. Ulusal Türk Operası'nın gelişim sürecini görebilmek için konuyu Osmanlı İmparatorluğu döneminden itibaren ele alacağız.

1. OSMANLI İMPARATORLUĞU DÖNEMİNDE OPERA

Osmanlı İmparatorluğu elçilerinin, batı ülkelerinde, özellikle Paris, Viyana gibi sanatın her alanının merkezi özelliğini taşıyan kentlerde, saray davetlerinde izledikleri müzikli sahne eserleri ile bu elçilerin ziyaret sonrası memlekete dönüşlerinde, ayrıntılı izlenimlerini padişaha sundukları sefaretnamelerde (elçilik anıları) ilk olarak “opera” sözcüğüyle tanışılmıştır.

Yirmisekiz Mehmet Çelebi (ölümü 1732), Paris sefaretnamesinde (1720) operayı anlatmak isterken şu cümleleri kullanmıştır: “Paris şehrine mahsûs bir oyun varmış ki, opera derlermiş. Anı seyredecek olduk... Bizi kralın oturduğu yere götürdüler... O mahal-i mahsûs opera için yapılmış... Herkesin oturacağı yeri var... Bizi kralın oturduğu yere götürdüler... Kırmızı kadife ile döşenmiş idi... Ve yüzden mütecâviz (yüzü aşan) envâ-ı (çeşit) saz var idi... Bir miktar raks olunup(dans edilip) sonra da operaya başladılar. Bunun konusu bir hikâye-i mücessem (göze görünür) göstermek. Her hikâyeye bir kitap edip basmışlar. Ceman (toptan) otuz kitap (libretto) olmuş. Her birinin adı var... Bir pâdişâh var imiş. Bir gayr-ı pâdişâhın (padişah olmayanın) kızına âşık olmuş ve talebkâr olmuş (evlenmesine izin verilmesini istemiş). Amma kız dahi bir gayr-ı pâdişâhın oğluna aşık imiş. Beyinlerinde (aralarında) geçen sergüzeştleri (serüvenleri) aynı ile (olduğu gibi) gösterdiler... Meselâ pâdişâh kızın bahçesine varacak oldu, nazargahımızda (gözümüzün önünde) olan saray ân-ı vahidde (bir anda) gâip olup (kaybolup) yerinde bir bahçe zuhûr etti ki (ortaya çıkıverdi ki) limon ve turunç ağaçlarıyla dolu idi”¹

Belgrad Kalesi'nin fethinden sonra, Alman İmparatoriçesi Marie Thérèse (1717-1780) ziyaretine gönderilen Tuğrakeş Mustafa Hattı Efendi, padişaha sunmuş olduğu sefaretnamede (hicri 1161-1748 m.s.) Viyana yöresindeki Schönbrunnen Sarayında izlediği müzikli bir oyun üzerine imparatoriçenin, bu konudaki fikirlerini sorması ve bir başka operaya daveti konusunda şunları söylemiştir: “Bu bizim küçük operamızdır, işbu cihârîşembah (Çarşamba) gecesi hem büyük hem yeni bir opera icâd olunmuştur (yaratılmıştır), ol gece için mahsûs kendilerini davet eylediğimi söyle”²

¹ ALTAR, Cevad Memduh, Opera Tarihi Cilt IV, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1982, s. 255.

² A. g. e., s. 256.

Yüksek yetenekli bir besteci olduğu için, Türk Musikisinde ciddi eserler vermiş olan padişah III. Selim'in (1761-1808) dış ülkelere gönderdiği elçilerin sefaretnamelerini incelemiş olduğu bilinmektedir.

Türkiye'de daha çok 19. yüzyılın ortalarına doğru başlanan, müzikte yenilenme çabalarına, İtalyan opera sanatı ve İtalyadaki hocalar örnek olmuştur. Bu konuda karşılaşılan ilk önemli örnek, Tanzimattan yedi yıl sonra, büyük İtalyan bestecisi Giuseppe Verdi'nin (1813-1901) 1846 yılında, İtalyan opera grubu tarafından Beyoğlu'nda oynanan Ernani operasıdır.

Verdi operalarının dış ülkelerdeki ve İstanbul'daki ilk oynanış yılları kronolojik sıraya göre şöyledir:³

Verdi Operalarının İstanbul'daki Oynanış Sırasına göre Adları	Batıda İlk Oynadıkları Kentler Ve Yılları	İstanbul'da İlk Oynadıkları Yıllar
Ernani	Venedik 1844	1846
Nabucco	Milano 1842	1846
Macbeth	Floransa 1847	1848
I Lombardi	Milano 1843	1850
I Masnadieri	Londra 1847	1851
Il Trovatore	Roma 1853	1853
Rigoletto	Venedik 1851	1854
La Traviata	Venedik 1853	1856
I Vespri Siciliani	Paris 1855	1860
Un Ballo in Maschera	Roma 1858	1862
La Forza Del Destino	St. Petersburg 1862	1876
Aida	Kahire 1871	1885

³ ALTAR,Cevad Memduh, Opera Tarihi Cilt IV, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1982, s. 259.

1846-1877 yılları, İstanbul'da özellikle İtalyan operalarının oldukça sık oynandığı yıllardır. Bu operalar Bosko, Naum ve Gedik Paşa tiyatroları olarak adlandırılan üç ayrı binada sahnelenmiştir.

İstanbul'da, batı tekniğiyle işlenmiş çok sesli müzik eserlerinin uygulanıp anlaşılmasına öncülük etmiş olan yabancı hocaların en başında ünlü İtalyan opera bestecisi Gaetano Donizette'nin (1797-1848) büyük kardeşi Giuseppe Donizette (1788-1856) gelmektedir. Giuseppe Donizette ilk Bando Mızıkayı kurmuş, ilk Saray Orkestrası'nın kurulmasında büyük emeği geçmiş ve ilk opera denemeleri de Giuseppe Donizette'nin yetiştirdiği müzisyenlerle gerçekleştirilmiştir. Giuseppe Donizette'nin İstanbul'da ölümüne kadar geçen yirmi sekiz yıl içinde yaptığı çalışmaların on yılı padişah II. Mahmut, on sekiz yılı da Sultan Abdülmecid dönemine rastlamaktadır.

19. yüzyıl ortalarına doğru İstanbul'da, İtalyan grupları tarafından oynanan operalar genellikle Bosko ve Naum tiyatrolarında sahneye konmuştur. Naum tiyatrosunun 5 Haziran 1870 yılında ikinci defa yanması ve Osmanlı İmparatorluğu'nun o dönemdeki siyasi bunalımı yüzünden opera sanatına gereken ilgi ve uğraş gösterilememiştir. 1885 yılından, cumhuriyetin kurulduğu 1923 yılına kadar geçen süre içinde sanatın bir çok dalında olduğu gibi çok sesli Türk Sanat Müziği ve Opera konusunda tamamen duraklama dönemine geçilmiştir.

Naum tiyatrosu, 1851-1852 yılı oyun sezonunda daha da önem kazanmıştır. Bu sezonda İtalyan solistleri, orkestrası, korosu, yöneticileri ve diğer teknik personeli olmak üzere 117 kişilik bir opera grubu Naum tarafından davet edilmiş ve hükümet, başarıları dolayısıyla Naum'a önce 10 yıl daha sonra da 5 yıl süreyle opera oynatma yetkisi vermiştir.

Verdi operalarının 1853 yılında İstanbul'da sahnelenmesi, izleyenlerin "Donatelli" ve "Mario Celli" isimli iki İtalyan opera sanatçısının başarılı temsillerine yakından şahit olmaları bakımından çok önemlidir. Hatta padişah Abdülmecid "Il Trovatore" operasının ilk temsilini izlemiş ve bu iki sanatçıya da takdirlerini bildirmiştir.

Sarayın ve hükümetin ilgisi ve mali yardımlarıyla, faaliyetlerini 25 yıl devam ettirmiş olan Naum Tiyatrosu 1870 yılında ikinci kez yanmış ve bu tiyatronun kurucusu olan “Michail Naum” bu felaketten sonra yeniden tiyatro işletme teşebbüsüne girişmemiştir.

19. yüzyılın ortalarına doğru, Bosko Tiyatrosu’nda da opera temsilleri verilmiştir (1840) ancak hangi eserlerin sahnelendiği bilinmemektedir. 1860 yılında İstanbul’un Gedik Paşa semtinde Gedik Paşa Tiyatrosu kurulmuş, 1866 yılında bu tiyatronun işletmesini “Razi” adlı bir İtalyan, Osmanlı Tiyatrosu adıyla üzerine almıştır. 1867 yılında yeniden inşa edilen bu binada bir çok eserin sahnelendiği bilinmekte ancak hangi eserlerin hangi tarihlerde oynandığı bilinmemektedir.

Sultan Abdülmecid’in 1858 yılında İtalyan mimarı Fossati’nin planına göre inşasına başlattığı sanılan Saray Tiyatrosu, 1859 yılında tamamlanmıştır. Saray Tiyatrosunun opera çalışmaları uzun bir süre tamamen aksamıştır hatta daha sonraki yıllarda ansızın yanan binayı Padişah Abdülaziz (1830-1876) yeniden inşa ettirmiştir. Sultan Aziz ve Sultan Murat dönemlerinden sonra (1876) II. Abdülhamit (1842-1918) saray tiyatrosuyla ilgilenmiş, dramatik eserlerin sahnelenmesine önem vermiş, fakat müzik ve opera çalışmaları zamanla kaybolmuştur.

19. yüzyılda İtalyan grupları tarafından sahneye konulmuş olan operalar, Türk aydınlarını etkilemiş ve o zamanlar Tıp Fakültesinde öğrenci olan Hayrullah Efendi “İbrahim Gülşeni İle İbrahim Paşa’nın Hikayesi” isimli ilk Türkçe opera librettosunu yazmıştır. Hayrullah Efendi, eserin bir çok yerine gazeller koymuştu. Bu gazellerin “aria” olarak okunmak üzere esere konulduğu sanılmaktadır. Eserin kimi yerlerine de, sahneye kederli bir melodinin eşlik etmesi gerektiğini hatırlatan notlar ilave etmiştir. 19. yüzyılın sonlarına doğru, İzmir ve İstanbul gibi kentlerde, çok sesli müzik tekniğiyle yetiştirilen Bando Mızıka birliklerinin bazı icracıları Hayrullah Efendi’den de ileri giderek müzikli sahne eseri yazma yolunda konu arama ve buldukları konuları opera veya operete dönüştürme hevesine kapılmışlardır. Türkçe librettolu eserlerin meydana getirilmesi yolundaki ilk adımı, Ahmet Adnan Saygun’un İzmir’deki ilk müzik hocası İsmail Zühdü Kuşcuoğlu (1874- ?) atmış ve konu bakımından şair Abdülhak Hamid’in (1852-1937)

“Tezer” adlı romanından esinlenmiş, ne yazık ki eseri bitirememiştir. Aynı yıllarda Mızıka Subayı olarak saray bandosunda görev yaptığı sanılan Ali Haydar Bey, Türkçe metinli “Pembe Kız” isimli ilk Türk operetini yazmıştır. Bu eserin melodilerini yine Ahmet Adnan Saygun’un piyano hocası Macar Tevfik Bey (1846-1941) çok sesli hale getirmiştir. İsmail Zühdü Kuşçuoğlu’nun yetişmesinde ve (bitmemiş bir eser olsa da) “Tezer” operasının yazılmasında büyük rol oynayan Macar Tevfik Bey, Mızıka Subayı Ali Haydar Bey’i de yetiştirmiş, “Pembe Kız” adlı ilk Türk operetinin yazılmasına öncü olarak Türk opera sanatına büyük emek vermiştir.

2. OPERA SANATININ GELİŞİM GÖSTERDİĞİ DİĞER TÜRK DEVLETLERİ

2.1. Azerbaycan

Çağdaşlaşma yolunda, Atatürk’ün kurmuş olduğu cumhuriyetin yanında, kimi Türk devletleri de bu gelişime ayak uydurmuştur. Azerbaycan’da, Azeri dilinde ilk gazeteyi çıkaran bilim adamı Hasanbey Melikov Zerdabi kendi evinde bir tiyatro açmış ve ilk olarak 10 Mart 1873 yılında Ahundov’un oyunu bu tiyatrodaki sahnelenmiştir.

“Şark Molier”i olarak anılan, Doğu ve Batı Medeniyetleri konusunda oldukça mücehhez (donanımlı) bilgisi bulunan Mirza Fethali Ahundzade ile başlayan tiyatro edebiyatı, Necef Bey Vezirof, Abdürrahim Hakverdiyev, Sultan Mecid Ganizade, Neriman Nerimanov, Celil Memmed Gulizade gibi yazarlar tarafından sürdürülmüştür. Mirza Fethali Ahundzade’nin komedileri Türk aleminde yazılmış ilk komediler olarak bilinmektedir. Azerbaycan’da, Azerbaycan Musikisi ile Tiyatro sanatı birlikte anılmıştır ki, birçok opera ve operetler bestelenmiştir. Azerbaycan’ın en tanınmış bestecisi ve yazarı Üzeyr Abdülhüseyin Hacıbekov (1885-1948)’ dur. Petersburg Konservatuari’nı bitiren Hacıbekov, 1921 yılında Bakü Devlet Konservatuari’nı kurmuştur. 1948 yılında Hacıbekov’un vefat etmesi üzerine bu konservatuara bestecinin adı verilmiştir. 1907 yılında Fuzuli’nin manzum öyküsü “Leyla İle Mecnun”u opera olarak bestelemiş ve aynı tarihte açılan Ahundof Devlet Opera ve Balesi Tiyatrosu, Azerbaycan’ın ilk operası olan bu yapıyla perdesini açmıştır. Geleneksel Azeri müziğini Batı tekniğiyle kaynaştırarak

yaptığı besteler, çok sesli Azeri müziğinin ve Azerbaycan ulusal operasının ilk örnekleri sayılır.

Bestecinin sahne yapıtları şunlardır:

-Leyla ile Mecnun	Opera
-Şeyh Senan	Opera
-Rüstem ve Zöhrab	Opera
-Şah Abbas ve Hurşid Banu	Opera
-Aslı ile Kerem	Opera
-Arşın Mal Alan	Müzikli Komedi
-Köroğlu	Opera
-Husband and Wife	Opera
-O Olmasın Bu Olsun	Müzikli Komedi
-Harun ile Leyla	Opera
-Aşık Garip	Opera

2.2 Kazakistan

Son yüzyılda bestelenen Kazakistan şarkıları kendine özgü bir gelişim sürecinden geçmiştir. besteciler sadece beste yapmakla kalmayıp icra yönünde de kendilerini yenilemişlerdir. A. Cubanov, L. Hamidi, M. Tölebayev, B. Baykadamov gibi besteciler profesyonel olarak eserler üretmeye başladılar. A. Cubanov'un 1930'lu yıllarda 10 kişiyle kurduğu ilk halk çalgılar topluluğu zamanla büyütülmüş ve bu günkü Devlet Akademik Halk Çalgıları Orkestrası olan "Kurmangazi Orkestrası"nın temelleri olmuştur. Kazak halk bestekarı Kurmangazi'nin adını taşıyan "Kurmangazi Devlet Halk Çalgıları Orkestrası"nın ünü sadece Kazakistan'da değil dünyada da bilinmektedir.

1937 yılında ünlü Kazak şairi İbrahim Abay adına "Abay Devlet Opera ve Bale Tiyatrosu" açılmıştır ve bestecilik okulunda kurulan topluluklar burada bir çok eserin ilk icracıları olmuşlardır. Abay Devlet Opera ve Bale Tiyatrosu'nun açılması opera sanatına olan ilgiyi arttırmış ve gerek opera eserlerini gerekse Kazak halk müziğini seslendiren bir çok sanatçı yetişmiştir. Opera eserlerini seslendiren ünlü ses sanatçıları şunlardır: Ermek Serkebayev, B. Tölegenova, A. Dinişev, R. Camanova, K. Baybosinov, C. Karmenov, A.

Korazbayev, A. Eskaliyev. Bestekarlar ise: Ş. Kaldayakov, E. Hasangaliyev, A. Beysevov, S. Beyterekov, N. Tilendiyev.⁴

2.3. Özbekistan

Opera sanatını “Özbekistan” bestekarları, icracıları ve ses sanatkarları yakından takip etmişlerdir. 11 Temmuz 1939 yılında Özbekistan’da “Alişer Navai Devlet Opera ve Bale Tiyatrosu” açılmış ve Özbek besteci Muhtar Aşraf’ın “Buran Operası” ilk olarak burada sahnelenmiştir.

3. CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ULUSAL OPERANIN GELİŞİMİ

Cumhuriyet’in kurulmasıyla birlikte, çok sesli ulusal müziğimiz adına devam eden pek çok gelişmenin ardından Ankara’da 1934 yılında ilk olarak yurt çapında önemli bir sanat olayı ile karşılaşıldı ve aynı yılın Haziran ve Aralık aylarında Ahmet Adnan Saygun ile Necil Kâzım Akses’in bestelemiş oldukları üç ulusal opera Halk Evi salonunda sahnelendi. Bu Operalar Atatürk’ün isteği üzerine bestelenmişti. Aynı yıl İran Şahı Rızâ Pehlevî, Türkiye’yi resmen ziyaret etmişti. Ahmet Adnan Saygun’un bu nedenle bestelemiş olduğu “Özsoy Operası” (Destanı), Pehlevî’nin Ankara’yı ziyâreti nedeniyle hazırlanmış, program gereğince Devlet Başkanlarının huzurunda Ahmet Adnan Saygun’un yönetimi altında 19 Haziran 1934 günü akşamı Ankara Halkevi’nde ilk olarak sahnelenmişti. Böylece 1934 yılında Ankara’da Ulusal bir Türk Operası oynanmış oluyordu.

Atatürk’ün İstiklâl Savaşında Ankara’ya gelişlerinin 15. yıldönümü nedeniyle Ahmet Adnan Saygun’un bestelemiş olduğu bir perdelik “Taşbebek Operası” Cumhurbaşkanı’nın huzurunda 27 Aralık 1934 günü akşamı Ahmet Adnan Saygun yönetiminde Ankara Halkevi Sahnesi’nde (Bugünkü Türk Ocağı) ve Necil Kâzım Akses’in aynı nedenle bestelediği “Bayönder Operası” da yine Cumhurbaşkanı’nın huzurunda

⁴Prof. Dr. Zeyneş İSMAİL, Kazak Türkleri, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, Ekim 2002, s. 371.

28 Aralık 1934 günü akşamı Ahmet Adnan Saygun yönetiminde Halkevinde ilk olarak oynandı.

İlk ulusal operamızın sahnelenmesi, beklenen sonucu kısa sürede vermiş ve Atatürk'ün direktifleriyle Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 1924 yılında Ankara'da faaliyete geçirilmiş bulunan Mûsikî Muallim Mektebi'nin öğrencileri arasından seçilen yetenekli gençlerle, 1936 yılında yine aynı kurum içinde Devlet Konservatuvarı sınıfları faaliyete geçirilmiştir. Çünkü 1936-1937 ders yılı döneminde Almanya'dan ünlü besteci Paul Hindemith ile ünlü Tiyatro Rejisörü Karl Ebert Ankara'ya davet edilmişlerdir. 1936-1937 ders yılında Mûsikî Muallim Mektebi'nde kurulmuş olan devlet Konservatuvarı sınıflarında Müzik, Tiyatro ve Opera alanlarında hızla çalışmalara başlanmıştır. İstanbul'dan ünlü rejisör Muhsin Ertuğrul davet edilerek tiyatro bölümünün başına geçirilmiş, ancak daha sonra Muhsin Ertuğrul kendi isteği ile yeniden İstanbul'a dönmüştür.

Karl Ebert Ankara Devlet Konservatuvarı'nın Opera stüdyosu'nda başlangıçta uluslar arası opera literatürünün standart eserleriyle, daha sonraları ise Türkçe metinli denemeler ile çalışmalarını sürdürmüştür. Bu alanda öğrencilerin sahneye koyduğu ilk oyun W.A. Mozart'ın (1756-1791) "Basteien und Basteienne Operası" (Şarkılı Oyun) olmuştur. Prof. Karl Ebert'in yönetiminde ve Doktor Erenst Praetorius'un orkestra şefliğinde oynanan bu eser Milli Türk Operası repertuarının bir numaralı eseri olarak kabul edilmiştir.

Türkiye'de opera konusundaki bu olumlu gelişmeler, Batı operalarının Türkçe'ye çevrilerek sahnelenmesi fikrini gündeme getirmiştir. 1940 yılında ilk olarak Puccini'nin (1858-1924) "Madam Butterfly" adlı operasının ikinci perdesi, Türkçe librettoları ile Konservatuvar opera bölümü elemanları tarafından sahneye konulmuştur. 16 Mayıs 1940 Perşembe günü Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilen bir kanun ile Mûsikî Muallim Mektebi, Müzik, Opera-Bale ve Tiyatro bölümlerini içine alan bir Devlet Konservatuvarına dönüştürülmüştür.

4. ATATÜRK VE ULUSAL TÜRK OPERASI

Ulu Önder Atatürk, müziğin ulusal değişimini, çağdaşlaşma yolunda en önemli gösterge olarak görüyor ve bu görüşünü 1 Kasım 1934 yılında TBMM’yi açış konuşmasında “Bir ulusun yeni değişikliğinde ölçü, musikide değişikliği alabilmesi kavrayabilmesidir.” sözleriyle vurguluyordu.

Opera sanatı, Cumhuriyet’in ilanına kadar İstanbul ve İzmir’de geçici gruplar tarafından verilen temsillerle sürmüştü, çevresindeki ilgi daha da genişleyip yayılma imkânı bulamamıştır. Cumhuriyet döneminde başlayan devrimler sanat alanında kendini göstermeye başlamış, Atatürk, “Bizim hakiki müziğimiz Anadolu halkında işitilebilir” diyerek yeni müzik kültürünün halk müziğinden kaynaklanmasını ve bu müziğin batılı ülkelerde kendini kabul ettirecek ulusal müzik niteliğinde olması gerektiğini belirtmiştir. Bu doğrultuda başkentte bir senfonik orkestra kurdu ve ilk konserin milli bir Türk bestesi olmasını istemiştir. Bu alanda müzik eğitim ve öğretimi için Ankara’da Mûsikî Muallim Mektebi (1924), İstanbul’da da Belediye Konservatuvarı (1926) çalışmalarına başlanmıştır. Müzik Eğitimi için Avrupa’ya gönderilen gençler de yurda dönmüş ve bu kurumlarda görev almaya başlamışlardır.

Atatürk’ün direktifleriyle 1924 yılından itibaren, müzik eğitimi görmek üzere yetenekli gençler Avrupa ülkelerine gönderilmiştir. Ekrem Zeki Ün (1924-1930), Ulvi Cemal Erkin (1925-1930), Necil Kazım Akses (1926-1934), Hasan Ferit Alnar (1927-1932) ve Ahmet Adnan Saygun (1928-1931) yılları arasında çeşitli Avrupa ülkelerinde müzik eğitimi görmüş ve tekrar yurda dönerek kendi ülkelerinde müzik adına emek vermişlerdir.

Atatürk, çok sesli müzik çalışmaları yanında özellikle Opera Sanatına önem verilmesini istemiştir. Mûsikî Muallim Mektebi, 1936-1937 ders yılında Ankara Devlet Konservatuvarı adıyla yeni bir düzenlemeye gitmiştir. Çağımızın en büyük rejisörlerinden Karl Ebert’in öğretmenliği ile Devlet Operası Tatbikat Sahnesi kurulmuş ve bu sahnede W. A. Mozart’ın (1756-1791) bir perdelik “Bastien und Bastienne” adlı operası (şarkılı oyun) ilk olarak sahnelenmiştir.

1947-1948 yılları arasında Ankara’da ünlü Alman Mimar Bonatz tarafından, sergi evinden Tiyatro ve opera binasına dönüştürülen Büyük Tiyatro, 2 Nisan 1948 Cuma gecesi törenle hizmete başlamıştır. Bu programda Ahmet Adnan Saygun’un “Kerem Operası” nın 1. perdesinin, ilk sahnesi oynanmıştır.

5. CUMHURİYET DÖNEMİ’NDEKİ İLK OPERALAR

Cumhuriyet döneminin ilk operaları olarak, her birinin meydana getirilmesi ve librettolarının içeriği konusunda, Atatürk’ün bizzat kendi fikir ve önerilerinin bulunduğu, Ahmet Adnan Saygun'un “Özsoy Operası” ve “Taşbebek Operası” ile Necil Kâzım Akses’in “Bayönder Operası”nı gösterebiliriz. Bu üç operanın da librettoları Münir Hayri Egeli tarafından yazılmıştır. Bu operaların ilk oynandığı yıllar ve eserde ilk olarak rol alan sanatçılar aşağıda belirtildiği gibidir.

5.1. Özsoy Operası (Destanı) 19 Haziran 1934

Yazan ve Sahneye Koyan : Münir Hayri (Egeli)

Besteleyeni ve Orkestra Şefi: Ahmet Adnan (Saygun)

Orkestra : İstanbul Konservatuvarı Yaylı Sazlar Heyeti ile
Riyâset-i Cumhûr Bando Heyeti

Dans ve Koreografi : Selma ve Âzade Selim Sırrı

Sahne : Hami Bey

Dekor ve Kostüm : Mahmut Bey-Galip Bey

Koro İdaresi : Mûallim Halil Bedî, Mediha Adnan

Koro : Ankara Kız Lisesi

Ankara Kız Orta Mektebi

Ankara Beden Terbiyesi

Ankara Enstitüsü Talebesi

Kondüit : Şevket Bey

Suflör : Enver Necip Bey

Rol Bölümü

Ozan : Hamdi Selçuk Bey

Baş Şaman : Salih Bey

Köse Ağa : Salih Bey

Birinci Bey : Fethi Bey

Züppe : Fethi Bey

İkinci Bey : Fethi Bey

Bir Zabit : Fethi Bey

Kaymakam : Fethi Bey

Felekler :

Felekler Nazar Hanım

Felekler Muhsine Hanım

Felekler Muazzez Hanım

Felekler Yıldız Hanım

Felekler Nüzhet Hanım

Felekler Nimet Hanım

Feridun : Gazi Terbiye Enstitüsü Muallimlerinden

Nurullah Şevket Bey

Ses : Gazi Terbiye Enstitüsü Muallimlerinden

Nurullah Şevket Bey

Hatun (Ulu Anne) : Konservatuar Muallimlerinden

Nimet Vahit Hanım

Ahriman : Süleyman Bey

Ayşım : İstanbul Devlet Konservatuarı talebelerinden

Semiha Hanım

Mehmet	: Gazi Terbiye Enstitüsü Muallimlerinden Ö. C. Bey
Sarıklı	: Bedri Bey
Bir Köylü	: Bedri Bey
Politikacı	: Hayati
Tembel	
Sefih	
Bedbin	: Semiha
İraç	
Danslar	: Selma ve Azâde hanımların idaresinde Kız Lisesi ve Orta Mektebi talebelerinden Perran-Leyla-Vesamet-Belkis-Nedret-Enise Melahat hanımlar.

5.2. Taş Bebek Operası (Lirik Fantezi)

27 Aralık 1934

Yazan ve Sahneye Koyan	: Münir Hayri (Egeli)
Müzik	: Ahmet Adnan (Saygun)

Rol Bölümü

Varişli	: Nurullah Şevket Bey
Taşbebek	: Celile Enis Hanım
Usta	: Avni Bey
Ellik Barım	: Güzide Hanım
Cüce	: Selahattin Bey
Bale	: Şef Hardinova Hanım, Valide Hanım, Nadide Hanım, Vesamet Hanım, Safiye Hanım, Saliha Hanım, Nurila Hanım, Mürüvvet Hanım.
Miniminiler	: Sevim, Hayrünisa, Harika Hanımlar

Koro Şefi	: Halil Bedi Mûsikî Muallim Mektebi Korosu
Orkestra Şefi	: Ahmet Adnan (Saygun) Riyâset-i Cumhûr Orkestrası ve Bandosu
Kostüm	: Perihan Hanım
Sahne	: Hami Bey
Dekor	: Mahmut Bey
Kondüit	: Süleyman Bey

5.3. Bayönder Operası (Türk Destanı)

27 ARALIK 1934

Yazan ve Sahneye Koyan	: Münir Hayri (Egeli)
Müzik	: Necil Kâzım (Akses)

Rol Bölümü

Bayönder	: Nurullah Şevket Bey
İzgen	: Bayan Celile Daniş Hanım
Ozan	: Mehmet Münir Bey

Orkestra Şefi	: Ahmet Adnan (Saygun) Riyaset-i Cumhûr Orkestrası ve Bandosu
Bale Şefi	: Halil Bedi Mûsikî Muallim Mektebi Korosu
Sahne	: Hami Bey
Kostüm	: Perihan Hanım
Dekor	: Cevdet Ziya Bey
Kondüit	: Süleyman Bey ⁵

⁵ Cevad Memduh Altar, Opera Tarihi Cilt IV, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1982 , s. 318-320

5. CUMHURİYET DÖNEMİNDEKİ OPERA BESTECİLERİMİZ

Cumhuriyet'in ilanından kısa bir süre sonra, yurt dışına devlet bursu ile yollanmış genç müzisyenler birer birer Türkiye'ye dönmüşler ve bu müzisyenler Mûsikî Muallim Mektebi'ne öğretmen olarak atanmışlardı. Paris'te eğitim alan Cemal Reşit Rey (1904-1985), Ekrem Zeki Ün (1910-1987) ve Ulvi Cemal Erkin (1906-1972) 1930 yılında ders vermeye başladılar. Ahmet Adnan Saygun'un yanı sıra Leipzig'de müzik eğitimi görmekte olan Ferhunde Remzi Erkin ve Necdet Remzi Atak da yurda dönüşlerinde Mûsikî Muallim Mektebi'nde öğretmenliğe atandılar. Bu kadroya daha sonra Halil Bedî Yönetken, Nurullah Şevket Taşkiran ve Necil Kâzım Akses de katıldılar.

Daha önce de belirttiğimiz gibi Türkiye Cumhuriyeti'nin batı sanatlarına ne kadar önem verdiğini ve bunu milli politikası olarak benimsediğini Avrupa'ya göstermeyi hedef alan Atatürk yeni ideallerle gelişmekte olan Türk gençliğinin başarısını sergilemesini de düşünerek Ahmet Adnan Saygun'a ilk operayı sipariş etmiştir. Ahmet Adnan Saygun da, librettosunu Münir Hayri Egeli'nin yazmış olduğu "Özsoy Operası"nı besteler.

Mustafa Kemal'in Ankara'ya gelişinin yıl dönümünü kutlamak üzere, konuları bizzat kendisi tarafından belirlenmiş birer perdelik üç opera genç kuşak bestecilere ısmarlanacaktır. Bunlar "Ülkü Yolu", "Bayönder" ve Taşbebek" operalarıdır. Ülkü yolu, Ulvi Cemal Erkin'e, Bayönder, Necil Kâzım Akses'e ve Taşbebek, Ahmet Adnan Saygun'a verilir. Ancak Ulvi Cemal Erkin'in Ülkü yolu operası tamamlanmamıştır.

6.1. Cemal Reşit Rey (1904-1985)

25 Ekim 1904 tarihinde Kudüs'te doğan Cemal Reşit Rey çok sesli çağdaş Türk sanat müziğini oluşturma yolunda harcanan emeklerin öncüsü olarak tanınan bir bestecidir.

Hayatını İstanbul'da sürdürmüş olan Cemal Reşit Rey, 9 yaşında Paris'te müzik çalışmalarına başlamış ve Madame Marguente Long'un yanında piyano eğitimi görmüştür.

1914 ve 1919 yılları arasında İsviçre’de Cenevre Konservatuvarında müzik öğrenimini sürdürmüş, 1920 yılında tekrar Paris’e dönerek piyano, kompozisyon, müzik estetiği ve orkestra şefliği eğitimi almıştır. Cumhuriyet ilan edilince yurda dönmüş, İstanbul Konservatuvarı’nda dersler vermeye başlamıştır. Aynı yıllarda Şehir Orkestrasını kurmuştur. 1938 yılında Ankara ve İstanbul Radyolarında “Batı Müziği Bölümü Şefliği” yapmış, “Piyano Dünyasında Gezintiler” programını hazırlayıp sunmuştur.

Cemal Reşit Rey’in besteleri dört dönemde incelenebilir. İlk dönemi, Fransız şarkıları oluşturur. 1926 yılından sonra Türk halk ezgilerini kullanmaya başlar. 1931 yılından, 1950 yılına kadar müziğinde mistik öğelere yönelir. 1950 yılından sonra, kendi fantezi dünyasını ön plana çıkaran çalışmalara koyulur. Tüm eserleri modal yapıda, tonal ve melodiktir.

Operetler ve Revü’ler de bestelemiş olan Cemal Reşit Rey’in en büyük yardımcısı, hazırlamış olduğu librettolar ile ağabeyi Ekrem Reşit Rey olmuştur. “Lüküs Hayat” birlikte ortaya koydukları en tanınmış eserdir.

Cumhuriyet’in 10. Yıl Marşını da bestelemiş olan Cemal Reşit Rey, 1981 yılında devlet sanatçısı ünvanına layık görülmüştür. Mimar Sinan Üniversitesi Konservatuvarında kompozisyon dersleri veren Cemal Reşit Rey 7 Ekim 1985 yılında, 81 yaşında yaşamını yitirmiştir. Başlıca müzikli sahne eserleri şunlardır:

Opera:

Faire Sans Dire	1920
Jean Marek	1920
Sultan Cem	1922-1923
L’Enchantement	1924
Zeybek	1926
Köyden Bir Facia	1929
Çelebi	1942

Operetler:

Le Petit Chaperon Rouge	1920
Üç Saat	1932
Lüküs Hayat	1933
Deli Dolu	1934
Saz Caz	1935
Maskara	1936
Hava Cıva	1937
Yaygara	1969-1970
Uy! Balon Dünya	1970-1971
Bir İstanbul Masalı	1971-1972

Revü (Musical'ler):

Adalar Revüsü	1934
Alabanda	1941
Aldırma	1942

Radyo İçin Müzikli Skeç:

Benli Hürmüz

Sahne Müzikleri:

Öz Yurt	1933
Shakespeare (Macbeth)	1934
Aysel Filmine Müzik	1934
Shakespeare (Kral Lear)	1936
Shakespeare (Hamlet)	1936

6.2. Necil Kâzım Akses (1908-1999)

6 Mayıs 1908 tarihinde İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Besteciliği ve öğretmenliği kadar sanat kurumlarındaki yöneticiliği ile de Türk kültür yaşamına hizmet etmiştir.

Mesut Cemil Bey ile viyolonsel çalışmıştır. İstanbul Erkek Lisesi ve Belediye Konservatuvarı'nda okumuştur. Cemil Reşit'ten ders almıştır. 1926'da Viyana Devlet Müzik ve Temsil Akademisi'nde Marx ve Kleinecke ile çeşitli çalışmalar yapmıştır. Prag Devlet Konservatuvarı'nda Josef Suk (1874-1935) ve Alonis Haba (1893-1973) ile lisans üstü eğitimini tamamlar. 1948'de Ankara Devlet Konservatuvarı'na müdür olarak tayin edilir. 1949'da Güzel Sanatlar Müdürlüğü yapmıştır. Bern ve Bonn'da Kültür Ateşeliği görevini yürütmüştür. 1971'de Devlet Sanatçılığı unvanına layık görülmüştür. Başlıca eserleri şunlardır:

Opera:

Mete (Tek Perde)	1933
Bayönder (Tek Perde)	1934
Timur (1956'da başlanmış tamamlanmamıştır)	

Şan ve Orkestra:

Şiir ve Müzik (Basbariton)	1935
Cumhuriyet'imizin 50. Yılına (Senfonik Destan)	1973
Sololar Geçidi (Timur Operasından)	1974
Bir Divandan Gazel (Tenor solo)	1976

Orkestra:

Şiir	1932-1933
Bir Yaz Hatırası-Boğaziçinde Sabah	1932-1933
Çifte Telli (Senfonik Dans)	1933
Ankara Kalesi (Senfonik Şiir)	1942

Ballade	1947
Eskilerden İki Dans	1962
Senfoni no: 1	1966
İtri'nin Nevakâr'ı Üzerinde Scherzo	1969
Cumhuriyet'imizin 50. Yılına Sesleniş	1973
Orkestra Konçertosu	1976-1977
Senfoni no: 2 (Yaylı Çalgılar)	1978
Senfoni no: 3	1981

Solo Çalgı ve Orkestra:

Poem	1946
Keman Konçertosu	1969

Oda Müziği:

Yaylı Çalgılar İçin Üçlü	1945
Yaylı Çalgılar İçin Kuartet	1979

Şan ve Piyano:

Porteler I	1964
Evet mi, Hayır mı? (Lied)	1988 vb. ⁶

Viyola Kapriçyosu, Şan ve Piyano parçaları, Koro yapıtları, sahne müzikleri.

6.3. Ahmet Adnan Saygun (1907-1991)

Ahmet Adnan Saygun, Sultan II. Abdülhamit'in Padişahlığının son günlerine girdiği II. Meşrutiyet'in ilan edilmesine iki buçuk aylık zamanın kaldığı bir dönemde, 7 Eylül 1907'de İzmir'de dünyaya geldi. İlk müzik derslerini İzmir'de İttihat ve Terakki

⁶ Evin İlyasoğlu, Zaman İçinde Müzik, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1994, s. 285.

Okulu'nda okurken İsmail Zühtü'den almıştır. 1922'den sonra piyano çalışmalarını Macar Tevfik Bey ile sürdürmüştür. Bu arada armoni ve kontrpuan bilgisini geliştirmiştir.

Saygun 1924-1925 yılları arasında İzmir İlkokullarında öğretmelik yapmış, 1926'da aynı görevi İzmir Lisesi'nde sürdürmüştür. 1928'de Devlet sınavı ile burs kazanarak Paris'e gitmiş, Scala Cantorum'da önce Madame Eugene Borrel'in armoni ve kontrpuan derslerini izlemiş sonra Vincent d'Indy'den kompozisyon, Souberbielle'den org müziği, Monsieur Borrel'den füg ve kompozisyon, Amede e Gatoue'den de Gregor ezgileri dersi almıştır.

1931'de yurda dönen Saygun, Ankara Mûsikî Muallim Mektebinde kontrpuan öğretmenliğine atanmış, 1934'te bir yıl kadar Riyaset-i Cumhur Orkestrası'nı yönettikten sonra İstanbul'a geçmiş ve 1936'da İstanbul Belediye Konservatuarı'nda öğretmenliğe başlamıştır. Aynı yıl ülkemize gelen ünlü Macar besteci Bela Bartok ile Adana'nın Osmaniye ilçesinde incelemeler yapmış ve bir çok halk ezgisi ile birlikte Karadeniz oyun havalarını da notaya almıştır.

1939'da Halkevleri Müfettişliği ve Cumhuriyet Halk Partisi müzik danışmanlığı görevinde bulunmuştur. 1940'ta kurduğu "Ses ve Tel Birliği" adlı dernekte koro konserleri düzenlemiştir. 1955'te Ankara'da kurulan Folklor Araştırmaları Kurumu'nun kurucu üyeleri arasındadır.

Ahmet Adnan Saygun 1964'te Ankara Devlet Konservatuarı'nda Kompozisyon ve Modal Müzik dersleri vermeye başlamıştır. Aynı kuruluşta Bölüm Şefliği görevinde bulunmuş ve bu görevini 1972 yılına kadar sürdürmüştür.

1960-1965 yıllarını kapsayan dönemde Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu üyeliğinde bulunmuş olan Saygun 1972-1978 yılları arasında TRT Yönetim Kurulu üyeliği de yapmıştır. Ölümüne dek İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuarı'nda Etnomüzikoloji ve Kompozisyon dersleri vermiştir.

Saygun'un ülke sınırları dışında adının duyulmasını sağlayan ilk olay, 1947'de Paris'in Pleyel salonunda Lamoureux Orkestrası tarafından Yunus Emre Oratoryosu'nun seslendirilmesidir. Aynı yıl International Folk Music Council'e Yönetim Kurulu üyesi seçilmiştir. 1949'ta Fransa Milli Eğitim Bakanlığı Palmes Academique Nişanını, 1955'te Federal Almanya'nın Frederich Schiller Madalyası'nı, 1958'de İtalya'nın Stella Della Soliderieta Nişanını ve aynı yıl İngiltere'nin Harriyet Cohen Uluslararası Müzik Ödülü'nün Jean Sibelius Kompozisyon Madalyası'nı almıştır. Bela Bartok ile yaptığı çalışmalar dolayısıyla Macaristan Hükümeti tarafından 1981'de Budapeşte'de Bartok Armağanı'na değer bulunmuştur. 1986'da Bartok'u Anma Komitesi tarafından düzenlenen Pro Cultura Hungarica ödülünü almıştır.

Saygun'un yurt içinde aldığı ödülleri şöyle sıralayabiliriz: 1948'de İnönü Armağanı, 1971'de Devlet Sanatçılığı, 1978'de Ege Üniversitesi Fahri Doktorası, 1978'de Anadolu Üniversitesi Fahri Doktorası, 1981'de Atatürk Sanat Armağanı, 1984'te Kültür Bakanlığı Büyük Ödülü, 1990'da Sevda Cenap And Vakfı Altın Onur Madalyası ayrıca Mimar Sinan Üniversitesi'nin kuruluşunun yüzüncü yılında "Hamdi Onur Belgesi".

Ahmet Adnan Saygun, 6 Ocak 1991'de rahatsızlığı sebebiyle 84 yaşında hayata gözlerini yummuştur.⁷

7. AHMET ADNAN SAYGUN'UN SANAT ANLAYIŞI

Ahmet Adnan Saygun yirminci yüzyıl akımlarından, on iki ton, elektronik ve bilgisayarlı müzik gibi sistem ve çalışmalardan kedisini uzak tutmuş bir bestecidir. Geleneklere bağlı bir müzisyen olarak karşımıza çıkan Saygun, bu akımları açık bir dille eleştirmiş, fakat kendi felsefesine göre, herkesin dilediği yolda yürümekte serbest olduğunu da ifade etmiştir.

⁷ Emre Aracı, Ahmet Adnan Saygun Doğu-Batı Arası Müzik Köprüsü, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2001, s. 215

Saygun'un müzik felsefesi, "iyiyi, güzeli, gerçeği aramak" ve "insan olmak" fikirlerini içerir. Yunus Emre Oratoryosu ve Kerem Operası gibi eserleri, bu düşünceleri kucaklayan ve diğer insanlara iletmeye çalışan örnek yapıtlardır. Yunus Emre, insanın İlahi Yararııcıyı ararken, kendi öz benliğine ulaşmasının yolculuğunu anlatır. Bir halk efsanesinden uyarlanan Kerem Operası da buna benzer bir yolculuğun ifadesidir. Orkestra müziğinde yer yer ilahiye benzeyen monofonik çizgiler, derin bir mistik felsefesinin uzantısıdır. Saygun, her ne kadar Osmanlı İmparatorluğu döneminde doğmuşsa da, Cumhuriyet'i derhal benimsemiş, ilk oluşum yıllarının heyecanını ömür boyu hissetmiş ve sürekli olarak eserlerinde yaşatmıştır. Saygun, Milli duyguları çok güçlü bir bestecidir. Eserleri Türk toprağına, Türk halk ve makamsal müziğine kökten bağlıdır. Zaten bütün dramatik eserleri, konularını Türk efsanelerinden almalarının yanı sıra müzik dili açısından da bestecinin oluşturduğu kişisel sentezin, yani Anadolu'nun özünden çıkartılmış makamsal/armonik ifadenin içinde yoğrulmuşlardır. Atatürk'e duyduğu sevgi ve inanç ise Saygun'un yaratıcılığını derinden etkilemiştir.

8. AHMET ADNAN SAYGUN'UN BAşLICA ESERLERİ

Opera:

Özsoy	1934
Taş Bebek	1934
Kerem	1952
Köroğlu	1973
Gilgamiş	1962-1983

Orkestra:

Sihir Raksı	1934
Beş Senfoni	1953-1958
Beş Senfoni	1960-1974
Beş Senfoni	1985
Ayin Raksı	1975
eşitlemeler	1985

Yaylı Çalgılar Orkestrası İçin:

Deyiş	1970
Concerto da Camera	1978

Konçertolar:

Piyano Konçertosu no: 1	1958
Keman Konçertosu	1967
Viyola Konçertosu	1977
Piyano Konçertosu no: 2	1985
Viyolonsel Konçertosu	1987

Oda Müziği:

Sonat-Piyano ve Çello	1935
Sonat-Piyano ve Keman	1941
Dört Yaylı Çalgılar Kuarteti	1947-1957
	1966-1990
Demet-Keman, Piyano	1956
Trio-Obua, Klarnet, Arp	1966
Beşli-Nefesli Çalgılar	1968
İki Arp İçin Üç Prelüd	1971
Trio-Obua, Klarnet, Piyano	1975
Dört Arp İçin Üç Türkü	1983

Şan ve Orkestra:

Kızılırmak Türküsü	1933
Eski uslupta Kantat	1941
Yunus Emre Oratoryosu	1946
Ağıtlar	1932-1974

İnsan Üzerine Değişler	1977-1983
	1978-1984
Atatürk ve Anadolu'ya Destan	1981

Piyano:

İnci'nin Kitabı	1934
Sonatine	1938
Aksak Tartılar Üzerine On Etüd	1964
Aksak Tartılar Üzerine On İki Prelüd	1967
Aksak Tartılar Üzerine On İki Parça	1971
Aksak Tartılar Üzerinde On Taslak	1976
Ballade	1975
İki Piyano İçin Poem, Üç Piyano İçin Poem	1986
Çello ve Keman Partitaları, Şan ve Piyano, Koro Parçaları vb. ⁸	

9. ÖZSOY OPERASI VE ATATÜRK'ÜN ÖZSOY OPERASINA VERDİĞİ ÖNEM

Mustafa Kemal, devrimlerini halka tanıtırken yaptığı gibi yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin başarılarını dış dünyaya göstermek için de bizzat çeşitli mizansenler hazırlardı. Örneğin 1926 senesinde Türkiye'yi tanıtmak için düzenlenen seyyar sergiye mekan olan Karadeniz vapuru, 7 Haziran-5 Eylül tarihleri arasında Avrupa'nın sahil şehirlerini dolaşmış ve geziye katılan Riyaset-i Cumhur Orkestrası da her durak noktasında konserler vermiştir.⁹

Burada amaçlanan Türkiye Cumhuriyeti'nin Batı sanatlarına ne kadar önem verdiğini ve bunu milli politikası olarak benimsediğini Avrupa'ya göstermekti. 1934

⁸ Evin İlyasoğlu, Zaman İçinde Müzik, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1994, s. 285.

⁹ Mahmut Ragıp Gazimihal, Türk Askeri Muzikaları Tarihi, Maarif Basımevi, İstanbul, 1955, s. 139.

yılında İran Şahı'nın, iki ülkenin dostluğunu pekiştirmek adına Türkiye'ye yapmış olduğu resmi ziyaret için düzenlenen kutlamalarda da, bu davranışın bir başka örneğini görmekteyiz. Bu son derece hassas, diplomatik ve politik ziyareti vesile eden Mustafa Kemal yeni ideallerle gelişmekte olan Türk gençliğinin başarısını sergilemek üzere bir opera siparişi etmeye karar verir.

Mustafa Kemal opera sanatını, ulaşılabilecek sanat dallarının en üstünde olarak görmüş ve bu türde bir eserin yazılmasını arzu etmiştir. Cumhuriyet Dönemi'nin ilk opera siparişi de yeni Türk Müziğini şekillendirmesi beklenen yetenekli besteciler arasından yirmi yedi yaşındaki Ahmet Adnan Saygun'a verilir.

Sipariş sonucu ortaya çıkan ve Saygun'un hayatına yeni bir yön veren bu eser Özsoy Operası'dır. Mustafa Kemal'in bizzat ortaya koyduğu plan üzerine Librettoyu İranlı şair Firdevsi'nin Şehname'sine dayanarak Münir Hayri Egeli yazar. Opera politik bir ortamda temsil edilmek üzere sipariş edildiği için doğal olarak işlenen konu da politik mesajları içermektedir.

Özsoy'un librettosu, aralarında benzerlikler bulunan Türk ve İran mitolojilerine dayanılarak hazırlanmıştır. Bu mitolojiye göre insanlığın doğuşundan sonra dünya üzerinde Dahhak adı verilen bir karanlık çöker. İran yorumunda Gave, Türk yorumunda ise Bozkurt diye adlandırılan bir kahraman bu karanlık ile mücadele eder ve böylece insanlığı aydınlığa kavuşturmayı başarır. Aydınlığa kavuşan insanlar da kendilerine lider olarak Feridun adlı bir hakan seçerler. Feridun'un Tûr, İraç ve Selm adında üç oğlu olur. Bunlardan Tûr Turanileri, İraç İranlıları, Selm ise Avrupalıları temsil etmektedir. Operada Selm çıkartılmış ve önce de belirtildiği gibi Türk-İran ilişkilerinden dolayı ikiz kardeş olarak gösterilen diğer iki karakter üzerinde durulmuştur. Üç perde halinde yazılan Özsoy'da birinci perde bir ozanın Feridun'un ülkesini tasvirini yaptığı monolog ile başlar;

Ey beni dinleyenler, ey karşımdaki erler

Tanır mısınız beni?... Bana öz ozan derler.

Benim sesim haykırır, fakat sazım ağlamaz.

Gönlüm doğruyu duyar, boşa umut bağlamaz.
Ben ne puta tutkunum, ne de yara vurgunum,
Ne bir sevgi bilirim, ne didara vurgunum.
Ne koşmaya inanır, ne de bir süs ararım.
Ne bir sevgili tanır, ne bir yarı sorarım.
Elimde destanımla yalnız Hakka bakarım.
Doğruyu anlatırım, gönüllere akarım.
Gönlü açık olanlar beni elbet severler.
Tanıdınız mı beni?... Bana öz Ozan derler.¹⁰

Bir tapınak sahnesi olan ikinci tablonun konusu ise Feridun'un çocuklarının tohumudur. Ancak bu mutlu, coşku dolu an, zulüm tanrısı Ahriman'ın gelişi ile bozulur. İkinci perde açıldığında ise güncel ortama dönülmüştür. Tûr bir Anadolu kasabasında öğretmendir. Librettoda, bu noktada artık genç Türkiye Cumhuriyeti ve Anadolu'nun kalkınışı ele alınmaktadır aynı zamanda temsilde üç tane halk dansına yer verilmiştir. Üçüncü perdede ise günün sosyal yenileşmelerini anlatan sahneler yer alır.¹¹

İkinci perdede ozan, Persepolis harabelerinde bir takım hayallerle konuşur. Tûr ile İraç üç kez el ele vermişlerdir birinci seferde ilk uygarlık İkincide ilkçağ uygarlığı, üçüncüde ise İslam uygarlığı-Türklerle İranlıların uygarlığı- doğmuştur. Ancak 1918'de Tûr ve İraç kara günler yaşamaktadırlar. Sahnede bir köy görünür. Köyün ağası Köse Ağa, güzel kızı Aysim'i başlık parası ile satmak ister. Oysa Aysim köyün öğretmenin oğlu Mehmet'i sevmektedir. Köse Ağa bunu öğrenince Mehmet'e ağır sözler söyler, Mehmet'de dayanamayıp Köse Ağa'ya bir tokat atar. Bu da Aysim'i çok üzer. Mehmet üzüntüsünü babasına anlatır. Babası ona umut verir. O sırada köye yaşlı bir derviş gelir, gelen Ahriman'dan başkası değildir. Mehmet'in babasının Tûr olduğunu öğrenir. Tûr, Ahriman ile konuşurken öfkelenir ve Ahriman'a tokat atar. Yaşlı konuğu dövdüğü için köylüler

¹⁰ Mahmut Ragıp Gazimihal, 55 Opera, Maarif Basımevi, İstanbul, 1957, s. 371

¹¹ Emre Aracı, Ahmet Adnan Saygun Doğu-Batı Arası Müzik Köprüsü, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2001, s. 69.

Tûr'a kızarlar. Bir subay gelir ve bir komutanın vatani kurtarmaya karar verdiğini bildirir. Herkes onun ardından gidecektir. Tûr komutanın adını öğrenince aksakalları düşer büyük komutan Mustafa Kemal'in arkasından bir nefer gibi savaşa gidecektir.

Üçüncü perdede Lozan Antlaşması imzalanmıştır. Herkes mutlu, yalnız Ayşim üzgündür, çünkü; babası köyde istenmemektedir. Gençleşen Tûr savaştan sonra köye dönmüş ve Köse Ağa'nın evini kiralamıştır. Tûr, Köse Ağa'ya kızını okutmasını öğütler Mehmet, Ayşim'in kendisini bağışlamasını ister. Tûr, Mehmet'in Avrupa'ya gidip öğrenimini orada yapmasını ister. Aradan 10 yıl geçer. Fabrikalar yapılmıştır. Herkes mutludur. Kasabada "10. Yıl Anıtı" dikilecektir. Ayşim kasabanın uyanışında etkin olmuştur. Köse Ağa da ülkeye yararlı olmak çabasındadır. Ancak kızı Ayşim'in evlenmemiş olmasına üzülmemektedir. Mehmet kasabaya "10. Yıl Anıtı"nın yapımcısı olarak dönmüştür. Ayşim onu bağışlar ve kendisini Mehmet'e kavuşturan Atatürk'e büyük saygı gösterir. Tûr kardeşi İraç'ı aramaya çıkar. Ahrimanla aralarındaki savaşta Tûr kazanır. Kardeşi İraç'la birbirlerine kavuşurlar ve gökten inen atalar bu mutlu günü kutlarlar.¹²

Özsoy operasının birinci perdesi, mitolojik açıdan güçlüdür. Saygun da 1980 senesinde elindeki eskizlere bakarak eseri yeniden düzenlediği zaman üç perdelik yerine tek perdelik, mitolojik unsurların ön plana alındığı ve o devrin güncel konularının çıkartıldığı bir Özsoy operası meydana getirmiştir.

Mustafa Kemal, genç Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaşlaşma yolunda ihtiyaç duyduğu yenilikleri inanılmaz süratle yerine getiren bir insandır. Özsoy'un yazılıp hazırlanması için de bir aydan az bir zamanı yeterli görmüştür. Zamanın kısıtlı oluşu ve temsilde rol alacak yetişkin elemanın yokluğu şüphesiz operanın yazılışını büyük ölçüde etkilemiştir. Özsoy'un hazırlık provalarını olumsuz yönde etkileyen bir diğer problem de Ahmet Adnan Saygun'un Mûsikî Muallim Mektebi Müdürü Zeki Üngör ile arasının açık oluşudur. Temsil için Riyaset-i Cumhur orkestrası kullanılacaktır, ancak Zeki Bey orkestranın diğer konserlerini ileri sürmüş, Saygun'un deyişi ile "başlamadan biten acayip provaları" yarım saat ile sınırlamıştır. Bunun üzerine Cemal Reşit Rey ile görüşülmüş,

¹² File://A:/sanatdunyamiz89.htm Metin And

eseri seslendirecek orkestra konusunda yardım talebinde bulunulmuştur. Cemal Reşit Rey, ilk ulusal Türk operasının bir an önce sahnelenebilmesi için destek vermekten kaçınmamıştır. Cemal Reşit Rey'in İstanbul'da kurmuş olduğu yaylı sazlar orkestrası Ankara'ya davet edilerek Cumhurbaşkanlığı Armoni Muzikası ile birleştirilir ve böylece bir orkestra oluşturulur. Aynı şekilde koronun oluşturulmasında da güçlükler yaşanmıştır. Mûsikî Muallim Mektebi korusu kullanılamayınca, İsmet Paşa ve Gazi Enstitülerinden öğrenciler bulunur ki bazıları nota dahi okumayı bilmemektedirler. Hatta eserde yer alan dua korusu koristler tarafından zor bulunduğu için Ahmet Adnan Saygun bunun yerine Op. 3 Ağıtlar'ından birinin orkestra düzenlenmesini yaparak çaldırmak zorunda kalır. Bütün bu zor şartlara rağmen Özsoy'un bestecisinin idaresindeki prömiyeri, Mustafa Kemal ve İran Şahı Rıza Pehlevi'nin huzurlarında Ankara Halkevi'nde 19 Haziran 1934 gecesi gerçekleşir. Bunu ilk halk temsili takip eder. Böylelikle Ulusal Türk Operası tarihteki ilk sayfasını açmış olur.

İlk Özsoy'un notaları bugün elimizde olmadığından eserin müzik dili açısından yorumunu yapmak mümkün değildir. Fakat Gazimihal'in kitabında verdiği bilgiye göre, Özsoy'da Ahmet Adnan Saygun'un o dönemde eserlerini etkilemiş olan pentatonik yapının ağır bastığı anlaşılmaktadır.¹³Birinci perdenin yakarış korusu, dua sahnesindeki musiki, şenliklere ait yerler Anadolu motiflerine dayanır. İkinci perdenin büyük bir kısmı da böyledir. Her iki perdenin prelüdlere serbest bir düşünceyle yazılmışlardır. Eserin kalan kısımlarında vaktin darlığı ve solistlerin öğrenmelerini kolaylaştırmak amacıyla tonal yazı tercih edilmiştir.

10. ÖZSOY OPERASININ LİBRETİSTİ MÜNİR HAYRİ EGELİ (1903-1907)

Tiyatro yazarı, senarist, heykeltıraş ve edebiyatçı olarak tanınan Münir Hayri Egeli 1903 yılında İstanbul'da doğdu. Kadıköy Numune Mektebi ve İstanbul Muallim

¹³Emre Aracı, Ahmet Adnan Saygun Doğu-Batı Arası Müzik Köprüsü, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2001, s. 73.

Mektebinde okudu. 1922 yılında Sorbonne Üniversitesi Psikoloji Enstitüsünü bitirdi. Milli mücadele yıllarında Atatürk'ün isteği ile Paris Türk Haberler Bürosunu kurdu.

Ankara Maarif Müfettişliği, Trabzon Lisesi öğretmenliği, Tayyare Cemiyeti Neşriyat Müdürlüğü, Ankara Lisesi öğretmenliği, Kocaeli, Bolu, Balıkesir Maarif Müdürlüğü, İsmet Paşa Kız Enstitüsü Müdürlüğü, Milli Temsil Akademisi (Devlet Tiyatrosu) ve Güzel Sanatlar Müdürlüğü, Polis Enstitüsü öğretmenliği yaptı.

Atatürk tarafından, film konusunda ihtisas yapmak üzere Berlin, Neubabelsberg ve Rusya'ya gönderildi. Film rejisörlüğü yaptı. Atatürk Dökümanter filmini çevirdi. 1918 yılında Vakit gazetesinde göreve başladı. Gazete ve mecmua çıkardı. Türkiye Serinofil Derneği Kurucu Reisi, Türkiye Film Sanatçıları Cemiyeti üyesi oldu. 1933 yılında "Atatürk'ün en benzeyen heykeli" ödülünü aldı. Türkiye Cumhuriyeti'nin paralarını yaptı. Lüksembourg'da teşhir edilen "Zeybek" heykeli ile ilk kabartma pulları ve 10. Yıl pullarını yaptı.¹⁴

Sanatın hemen her dalıyla ilgilenmiş olan Münir Hayri Egeli, Cumhuriyet'in ilk yıllarında sahnelenmiş Türk operalarından Özsoy Destanı, Taşbebek ve Bayönder operalarının librettolarını da yazmıştır.

ESERLERİ:

- Terleyen Efe (roman)
- Fındık Kurdu (roman)
- Kadın Geçerken (piyes)
- Yiğit Hazma (piyes)
- Yörük Emine (piyes)
- 301 tane çocuk piyes ve hikayesi
- Atatürk'ün Bilinmeyen Hatıraları (3.baskı)

¹⁴ (<http://www.forsnet.com/kim,kimdir?>)

- Atatürk'ün el yazılarıyla tahsis ettiği üç piyes ve dikte ederek iki defa tashih ettiği Atatürk'ün hayatına ait senaryo.

11. ÖZSOY OPERASI'NIN ESİNLENDİĞİ KAYNAKLAR

Özsoy operasının içeriği, Türk-İran tarihini birleştiren ve bu iki ulusun kardeş olduklarını vurgulayan, İranlı şair Firdevsi'nin ünlü destanı “Şehname”den alınmıştır. Türk ve İran ulusları arasındaki ilişkinin anlatılmasında, aynı soydan gelen iki kardeş ırkın vurgulanması temeli ön planda tutulmuştur.

Şehname'nin “Feridun” ile ilgili olan bölümünde işlenen konu şöyledir: Dahhak, Fars Hükümdarı'nın yerine geçmiş olan çok zalim biridir. Cemşid'in koruduğu aydınlığın tam aksine, yılanlara tapınmayı ve o yılanlara çocukları kurban olarak vermeyi isteyen zorba bir kişiliktir. Dahhak'ın artan zulmüne karşı, Gave adında bir demirci halkı ayaklandırır ve asıl hükümdarın, Cemşid'in kızı Mehru'nun oğlu Feridun'un olması gerektiğini söyler. Halk bir araya gelir, kurbanlar kurtarılır ve Cemşid'in soyundan olan Feridun hükümdar olur. Feridun, zulüm dolu günlerin geride kaldığını söyler ve hükümdarlığı boyunca asla kötülük yapmayacağına Gave'nin çekici üzerine yemin eder.

Ahmet Adnan Saygun, 1980 yılında Özsoy operasını yeniden gözden geçirdiğinde operanın amacını ve konusunu şu sözleriyle anlatacaktır: “Anlaşıldığına göre Atatürk İran şahının ziyaretinden azami ölçüde faydalanmak ve Türkiye ile İran arasındaki siyasi münasebetleri müspet bir yolda geliştirme esbabını hazırlamak istiyordu. Türkiye hakkında Şah'da müspet bir kanaat uyanmasına elbette ki Türk ordusu, yeni yeni yapılanmakta olan fabrikalar, okullar yardımcı olurdu. Ancak bütün bunlar, az çok farklı da olsa İran'da da vardı. Bu itibarla Şah için yeni ve şaşırtıcı şeyler olamazdı. Ayrıca Şah bütün bunlar karşısında kıskançlık duymasa bile ‘neutre’ kalabilir. Halbuki, Atatürk, anladığıma göre İran Şahının gönlünü elde etmek istemiş ve bu maksatla ‘Feridun Efsanesi’ üzerinde durmuş ve efsanedeki Tûr'dan -ki Türklerin şahıdır – Türklerin ve İraç'tan – ki İran'ın hakimidir – Türklerin ve İranlıların türediği tefsirine dayanarak konunun işlenmesini istemiştir. Eserin ikinci ve üçüncü perdeleri türlü vak'alarla günümüze kadar gelir. Ahrimanın gazabına uğrayan fakat tanrılarca ebedi hayata mazhar kılınmış bulunan Tûr ve

İraç, yani Türkler ve İranlılar yüzyıllar boyunca birbirlerinden uzak kalmışlardır. Fakat sonunda her iki millet, başlarına geçen Tûr ve İraç sayesinde birbirlerine kavuşmuşlar. Eseri, tekrar efsane havasına döndüren son sahnesinde Feridun ve ötekiler sahnede hazırdır; Ancak Tûr ile İraç yoktur. Feridun sorar: Tûr ile İraç'ı göremiyorum. Nerededirler? Buna "Ozan" Halkevindeki locasında İran Şahı ile birlikte temsili seyreden Atatürk'ü işaret ederek şöyle der: "İşte Tûr, İran Şahı'nı işaret ederek; İşte İraç". Her Türk bir Tûr, her İranlı bir İraç'tır. Türkçeyi Azeri şivesiyle çok iyi bilen Şahın bu sözler üzerine Atatürk'e sarılıp "Kardeşim" diye ağladığını, temsilden sonra bana heyecanla anlattıklarını çok iyi hatırlarım".¹⁵

12. ÖZSOY OPERASININ KARAKTER VE REJİ ANALİZİ

Bu bölümde eserin, ideolojik yönünü de göz önüne alarak, karakter analizi ve rejî açılımlarını inceleyeceğiz.

Atatürk, batılı devletlere karşı kazanılan nice savaşların sonrasında yeni bir Türk Cumhuriyeti kurmuştu ve bu Cumhuriyet'in gelişim sürecinde, geçmişle olan bağların tamamıyla kopmuş olduğunu göstermek istiyordu. Osmanlı İmparatorluğu üzerinde hak iddia eden kimi devletlere karşı, böyle görünmenin daha doğru olacağına inanıyordu. Genç Cumhuriyet'in yeni fikirlerini ve hızla gelişimini de çeşitli yollarla tüm dünyaya gösteriyordu. Özsoy operası, müzik alanındaki yenileşmenin, gelişmenin bir ifadesi idi. Atatürk, bu opera ile Türkiye Cumhuriyeti'nin düşünce çizgilerini bizzat kendi çizmiştir. Özellikle, Ozan ve Feridun karakterlerinin söyledikleriyle, bu çizgiler en güzel şekilde yansıtılmıştır.

Eser, uvertürün son ölçülerinde izleyenlerin arasından Ozanın seslenişiyle başlar. Ozan 28-30 yaşlarındadır ve Atatürk'ün ulus, din ve devlet konularındaki görüşlerini, tiradıyla izleyenlere hatırlatma görevini üstlenmiştir. Özsoy Operası'nın aryaları ve özellikle Ozan'ın açılış tiradı oldukça ilginç ifadeler içerir. Ozan'ın seslenişindeki sözlerin

¹⁵Emre Aracı, Ahmet Adnan Saygun Doğu-Batı Arası Müzik Köprüsü, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2001, s. 69.

içeriği, o yıllarda gündemde olan Türk Tarih Tezi'nin doğruluğunu tasdik eder niteliktedir. Bu tez, insan uygarlığının 10.000 yıl önce Orta Asya'dan çıktığını ve medeniyeti dünyanın diğer yerlerine bu Türk kavimlerinin yaydığını savunuyordu. Türk ırkının Cermenler gibi "Brakisefal" olduğunun kanıtlanması o yılların en çok ilgi gören tarih konusu olmuştur. Ozan'ın, medeniyeti dünyaya Avrupalıların yaydığını savunan " Alman Tarih Tezi"ne karşılık verdiği cevabı şu dizeleriyle anlıyoruz :

Tarih diyor ki bize,

Medeniyet ırmağı, "Brakisefal" soyda buldu bu özlü kaynağı.

Bu soy, Asya'dan çıktı, dört bir yana yayıldı.

Bu tarih, yükselişin başlangıcı sayıldı.

Avrupa, Anadolu, İran ve Orta Yayıla medeniyete girdi.

Ayrıca Ozan, söylediklerinin hayali bir kurmaca olmadığını yalnızca gerçekleri dile getirdiğini şu satırlarla anlatıyor :

Ben ne Homeros gibi hayali yavuzları,

Tanrılarla aşk yapan güzel kızcağızları anlatmaktan hoşlanırım,

Ne de eski Finler'in Kalavalası gibi, insanlarla cinlerin

Dövüşünü süslerim hayal enginlerinde

Ben Firdevsi değilim, kendi dar anlayışımdan

Güzel, renkli savaşlar yaratıp,

İnlerinde uyuyan arslanları kamçılımam.

Ben vatan yavuklusu Ozan'ım

Öz tarihi söylerim, olmuşu iletirim.

Asya Türkleri'nin Şamanlık dininden, Müslümanlığa geçişini yine Ozan'ın şu sözleri anlatıyor:

Ben ne puta tutkunum, ne de yare vurgunum.

Ne bir sevgi bilirim, ne bir yüze vurgunum.

Elimde destanımla yalnız Hakka bakarım.

Doğruyu anlatırım gönüllere akarım.

Gönlü açık olanlar elbet beni severler.

Ozan bu satırları dile getirdikten sonra seyircileri, gözlerini yumarak Kırk bin yıl öncesine götürür ve sahenin tam ortasındaki ateşi yakarak, adeta masalsi anlatımı başlatır.

Halk (koro) ağır ağır gelir ve 1.Bey ve 2.Bey'in arkasında yerini alır. Herkes Feridun'un bir oğlu olması dileğiyle Tanrı'ya dua eder. Halk'ın ellerini açıp Tanrı'ya yalvarışı, bilinçli bir 'Tek Tanrı' inancının ve Fransız Pozitivizm düşüncesinin izlerini simgeler.

1.Bey ve 2.Bey kırk yaşlarındadır. Dağılmak üzere olan Osmanlı İmparatorluğu'nun, Atatürk'ün tek ulusta toplanma çağrısına kulak veren ve Halk'ı bu çağrıya karşı birleştiren Türk Boyları'nın beyleridir.

Anlatımın gelişimi Baş Şaman'ın sahneye gelmesiyle devam eder. Baş Şaman 80 yaşlarında bilge bir kişiliktir. Eserde kullanılmış mistik bir karakterdir. Gelecekte haber veren ilk ağızdır. Beyler ile halkın gelişini kutladıktan sonra, onlara Feridun'un bir yavrusu olacağı haberini verir. Herkes çok mutludur. Ancak böyle mutlu günlerde de, geçmişte yaşanan kötü günleri de yâd ederler. Ahriman'ı hatırlayarak gelecek güzel günlerin kıymetini idrak ederler.

Bir haberci Feridun'un gelişini haber verir. Halk Feridun'u coşkuyla karşılar. "Yaşa, yaşa Feridun, sen başımızda var ol" sözleriyle Halk, Türk Milleti'nin Atatürk'ü önder olarak benimsediklerini ve onun yolunu izlediklerini vurgulamaktadır. Biraz sonra Hakan Feridun gelir. Hakan Feridun'un karakteri tamamen Atatürk'le uyumaktadır. Dağılmış olan Osmanlı İmparatorluğu'nu yeni bir ulusta toplayan Atatürk'ün rolünü eserde Hakan Feridun üstlenmiştir. Feridun, Halkı selamlar ve onları överek hoş geldiniz dileklerinde bulunur. Halk da en güzel dileklerinin Feridun için olduğunu dile getirir. Feridun, Halkı hep birlikte dua etmeye çağırır.

“Hep kollar göğe kalksın, yere kapansın dizler
Benimle bir olunuz, dua edelim bizler”

Feridun’un bu sözleri, İslam Dini’nin ibadet şekline dikkat çekmektedir. Halk, Feridun’un arkasında diz çöker ve hep birlikte Tanrı’ya yalvarırlar. Dua’nın ardından 1.Bey, 2.Bey, Feridun ve Baş Şaman’ın doğacak olan yavrunun getireceği saadet konusundaki diyalogları devam eder. Bir haberci nefes nefese koşarak gelir ve Feridun’un ikiz erkek çocuklarının doğduğu müjdesini verir. Eserde, ikizlerin doğduğu haberini getiren haberci, Klasik Yunan Tragedyaları’nda yer alan haberci karakteriyle benzeşmektedir. Aralarında geçen diyalog şöyledir:

Haberci: Hakan’ım sana ne mutlu!

Feridun : Söyle hadi!

Haberci: Baba oldun!

Feridun : Erkek mi?

Haberci: Hem de ikiz!

Feridun : İkiz mi? İkisi de erkek mi?

Haberci: Evet!

Herkes çok mutludur. Feridun, yeniden ellerini gök yüzüne kaldırır ulusunun geleceğinin aydınlık olması için Tanrı’ya dua eder.

Hemen ardından Hatun gelir. Hatun 23-25 yaşlarındadır. Toplumdaki yerini kabul ettirmiş Türk kadını simgeler. Hatun’un yavrularıyla gelmesi ve bir törenle Halk’a katılması bunun en açık ifadesidir. Kadın, erkeğin yanında gerek günlük hayatta, gerekse iş hayatında yerini almış, ancak asıl olan annelik görevini de hiçbir zaman unutmamıştır. Bunu Hatun’un aryasında geçen şu sözlerden anlamaktayız:

Hatun: Kadına annelik vatanseverliktir Bey!

Ferdun: Kadına anne olunca, feleğin ömrü uzar.

Yerler göğe yaklaşır, nurlar yerleri sular.
Bugün senin ününü haykırmak istiyorum.

Feridun'un, Hatun'a cevap olarak söylediği bu sözleriyle, kadının toplum içindeki konumunun erkekler tarafından anlaşılması ve kabul edilmesi konusuna ışık tutarak, Atatürk'ün kadın haklarına ne kadar önem verdiği bir kez daha hatırlatılır. Halk neş'e içindedir. Herkes mutluluk içinde bebeklerle ilgilenirken 7 Felekler gelir.

7 Felekler oldukça yaşlı, nurani, doğa üstü güçlere sahip diğer mistik karakterlerdir. O dönemde bilinen gezegenleri temsil ederler ve ikiz yavrulara güzel dilekler sunarak yavruları ödüllendirirler. Sıra Feridun'un, yavrularına isim koymasına gelmiştir. Hakan Feridun'un, yavrularına koyduğu isimler Türkiye ile İran'ın ortak niteliklerini simgelemektedir. "Tûr" Turanileri yani Türkleri, "İraç" İranlıları temsil etmektedir. Şölen hazırlıkları başlamıştır.

Ahmet Adnan Saygun'un Taş Bebek Operası'ndan alarak Özsoy Operasına eklediği "Sihir Raksı (Op.13)" isimli orkestra eseri, notalarına ulaşılabilmesi sebebiyle, aynen uvertürde olduğu gibi Gülper Refiği'in "Atatürk ve Adnan Saygun-Özsoy Operası" isimli eserinin CD'sinden alınmış ve 29 Nisan 2005 tarihinde Selçuk Üniversitesi Süleyman Demirel Kültür Merkezi'nde tarafımızdan sahnelenirken esere eklenerek şu şekilde yorumlanmıştır :

Hakan Feridun'un "Haydi şölen başlasın, kutlayalım bu anı!" sözünün hemen ardından bütün sahne kararır ve Ahriman'ın yandaşlarının içinde olduğu bir koreografi, müzik eşliğinde başlar (tüm mizansenler ve efektler reji defterinde belirtilmiştir). Eserin kriz noktası tam burasıdır. Ahriman'ın yandaşları, Ahriman'ın gelişini ve kötü bir şeyler olacağını hareketleriyle haber verirler. Biraz sonra Ahriman gökyüzünden ağır ağır iner. Önce yandaşlarıyla dansa katılır sonra onları göndererek Hatun'la sahnede baş başa kalır. Elindeki ateş taşıyla Ahriman'ın şeytani yönü vurgulanmaktadır. Kötülüklerin Tanrısı Ahriman, şölene davet edilmediği için çok sinirlidir. Çocukları öldürmek elinden gelmez. Eserin doruk noktası burada başlar. Ahriman, sunduğu kötü dileklerle öcünü alacaktır. Ahriman'ın dayanılmaz haykırıışları ile Hatun'un yalvarışlarını içeren düet'in ardından,

Hatun bitkin ve çaresiz bir halde Tanrı'ya yardım etmesi için feryat eder. Şeytani kahkahalarla Ahriman sahneyi terk eder. Tüm karakterler sahneye gelir. Dizlerinin üzerine çökmüş olan Hatun'u, Feridun ayağa kaldırır ve Halk'ın, Hatun'u teselli eden sözleri eşliğinde Hatun'u dışarı çıkarır. Hemen arından Beyler, Şaman ve Halk sahneyi ağır ağır terk ederler.

Elimizdeki tekste göre eserin bu bitişi havada kalmış, final bölümü bir sonuca bağlanmamıştır. Eserin ana fikri, orijinal tekste göre “Yüz yıllar boyunca Türkiye ve İran'ın kardeş olduğu”nun vurgulanmasıdır. Ancak günümüze gelen, Ahmet Adnan Saygun'un 1981 yılında yeniden düzenlediği tekste bakılacak olursa eserin ana fikri, Türk-İran kardeşliği vurgusuna dokunulmaksızın, Ahriman karakteriyle bağdaştırılmış olan dış güçlerin oynayacağı tüm oyunlara rağmen “Türk Milleti'nin asla bölünmeyeceği”nin vurgulanmasıdır. Eserin finalini bu şekilde yorumlamamıza bağlı olarak sonuna eklediğimiz Ozan'ın tiradı şöyledir:

OZAN: (Tekrar sahneye gelir, coşku ve gururla Atatürk'ün yeni Türkiye Cumhuriyeti'nden beklediklerini seyirciye hatırlatır.)

İşte böyle Beylerim
Bu soy Asya'dan çıktı, dört bir yana yayıldı.
Bu tarih, yükselişin başlangıcı sayıldı.
Bakın, bu büyük soyla zaman durur mu?
Sakın zaman durur sanma!
İlerden başkasına inanma!
Bu doğan yavrular sizlersiniz, bizleriz.
O tarihten beridir, sımsıkı bir haldeyiz.
Ahriman, nifak perilerini
Aramıza sokmaya çalışsa da
Bize Atatürk'ün vasiyetidir!
Türk Milleti olarak,
Asla bölünmeyiz!

13. SONUÇ

Yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin, sanayi, ekonomi, eğitim gibi alanlarla beraber sanat alanında da gelişim gösterdiğini bütün doğulu ve batılı devletlere göstermek amacıyla Atatürk tarafından ısmarlanan "Özsoy" operası ilk olarak 19 Haziran 1934 yılında Ankara'da, İran Şahı Rıza Pehlevi karşısında sahnelenerek misyonunu başarıyla tamamlamıştır.

Eserin ilk sahnelenişinde kurgu, İran Şahı Rıza Pehlevi'yi "İraç", Atatürk'ü de "Tür" olarak niteleyerek "her Türk bir Tür, her İranlı bir İraç'tır" finaliyle bağlamak üzere tasarlanmıştır. Bunun üzerine Atatürk eseri "Özsoy güzel... güzel ama onun bütün kıymeti bugün içindir" diyerek değerlendirmiştir. 1981 yılında, Atatürk'ün yüzüncü doğum yılı sebebiyle eser, Ahmet Adnan Saygun tarafından yeniden düzenlenmiş, bütünlük ve kurgu konusunda oldukça zayıf olan ikinci ve üçüncü perdeler çıkarılarak her zaman büyük bir beğeni ile izlenebilecek olan bugün ki halini almıştır. Hatta, Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi ve politik durumu göz önüne alındığında, "Ozan"ın giriş tiradından alarak oyunun sonuna eklediğimiz bölüm sayesinde eser, güncelliğini hiç kaybetmeyecek bir finalle son bulmaktadır.

Eser, içerdiği mistik hava ve armonik yapısı ile 19.yüzyıl Alman müziğini, özellikle de Wagner'i çağrıştırır. Kurgusal anlamda "Özsoy Destanı", opera olmaktan uzaktır. Karakterler arasındaki konuşmalı bölümlerin sık ve uzun oluşu eseri opera niteliğinden uzak tutar. Ahmet Adnan Saygun'un da söylediği gibi eseri " lirik dram" olarak adlandırmak daha doğru olacaktır. Ancak Cumhuriyet dönemimizin sahnelenmiş ilk Türk eseri olduğu göz önüne alınırsa, önemini vurgulamak ve hak ettiği değeri vermek adına, opera ismini bu eserden ayrı tutmamak yerinde olur.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Atatürk'ün yol gösterdiği doğrultuda yapılan yenilikler, müzik alanında da kendini göstermiştir. Müzik devrimi konusunda öncelikli ilk madde, tek sesli Türk müziğinin çok sesli ortama taşınmasıdır. Bu yeni müzik, özünü Anadolu'daki halkın kültüründen alacaktır. Bu amaca yönelik çalışmalar, müzik

formlarının en gelişmiş olan opera konusunda da devam etmiş, Cemal Reşit Rey, Ulvi Cemal Erkin, Necil Kâzım Akses ve özellikle Ahmet Adnan Saygun gibi besteciler Ulusal Operamız adına çok güzel eserler vermişlerdir. Ancak, bu eserlerin saklanmaları ve korunmaları konusunda bir takım sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu eserlerin bir çoğuna ulaşmak, bugün imkânsızdır.

Cumhuriyet dönemimizin sahnelenmiş ilk operası olan, Ahmet Adnan Saygun'un bestelediği ve librettosunu Münir Hayri Egeli'nin yazdığı "Özsoy" operası da maalesef ilk sahnelenişinden sonra unutulmuştur. Hatta bazı bölümlerinin kaybolduğu söylenmektedir. Belki de Özsoy operası, Ahmet Adnan Saygun tarafından 1981 yılında yeniden düzenlenmemiş olsa, bugün eserle ilgili hiçbir belgenin bulunamayacağı bile düşünülmektedir. Cumhuriyet döneminin ilk operası olarak adlandırılan Özsoy Destanı'nın hak ettiği değeri görememesi ve adeta unutulmaya terk edilmesi çok üzücüdür. Dünya müzik tarihinde, büyük bir devlet adamı ve büyük bir sanatçının birlikte ortaya çıkarttığı, belki de tek opera olan Özsoy operasına sahip çıkmak, Atatürk'e ve onun Cumhuriyetine sahip çıkmaktır. Ulusal müziğimiz adına hizmet etmiş, emek vermiş bestecilerimizin hatıralarını en iyi şekilde korumak ve gelecek nesillere aktarmak özellikle müziği kendine meslek edinmiş kişiler için çok önemli bir vazifedir.

14. KAYNAKÇA

ALTAR, Cevad Memduh, *Opera Tarihi*, Cilt IV, Kùltür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1982.

ARACI, Emre, *Ahmet Adnan Saygun, Doğu Batı Arası Müzik Köprüsü*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2001.

EGRİ, Lajos, *Piyas Yazma Sanatı*, (Çeviren: Suat Taşer), Papirus Yayınları, İstanbul, 1996.

FIRAT, Ertuğrul Oğuz, *Umursanmamış*, Pan Yayıncılık, İstanbul, 1999.

GÜLPER, Refiğ, *Atatürk ve Adnan Saygun*, Boyut Yayın Grubu, İstanbul, 1997.

İLYASOğLU, Evin, *Çağdaş Türk Bestecileri*, Pan Yayıncılık, İstanbul, 1998.

İLYASOğLU, Evin, *Zaman İçinde Müzik*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1994.

Prof. Dr. İNAL, Güner, *Türk Minyatür Sanatı*, AKM Yayınları, Ankara, 1995.

Prof. Dr. İSMAİL, Zeyneş, *Kazak Türkleri*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, Ekim 2002.

Doç. Dr. NEİMETZADE, Eflatun, *Opera Sanatı*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2002.

NUTKU, Özdemir, *Tiyatro Yönetmeninin Çalışması*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1974.

ORANSAY, Gültekin, *Atatürk İle Küğ*, Küğ Yayınları, İzmir, 1985.

PAVIS, Patrice, *Gösterimlerin Çözümlemesi*, (Çeviren: Şehsuvar Aktaş), Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, Şubat 2000.

PAVIS, Patrice, *Sahneleme*, (Çeviren: Sibel Kamber), Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, Ocak 1999.

SAY, Ahmet , *Müzik Tarihi*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1994.

SÖZER, Vural, *Müzik Ansiklopedik Sözlük*, 4. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1996.

YENER, Faruk, *Müzik Ansiklopedisi*, Orkestra Yayınları, 1961.

YILDIZ, Dinçer, *Bilincin Işığında Müzik*, Yurtrenkleri Yayınevi, Ankara, 2003.

Prof. Dr. UÇAN, Ali, *İnsan ve Müzik – İnsan ve Sanat Eğitimi*, Müzik Eğitimi Yayınları, Ankara, 1994.

REEJİ DEFTERİNDE KULLANILAN ŞİFRELER

- : Hareketin Yönü
- : Bakış Yönü
- : Oturmak
- : Kalkmak
- : İki Dizin Üzerinde Çökmek
- : Sol Dizin Üzerinde Çökmek
- : Sağ Dizin Üzerinde Çökmek
- : Sarılmak
- : El Ele Tutuşmak
- : Kol Kola Yürümek
- : Yatmak

**15. ÖZSOY OPERASI İÇİN HAZIRLANMIŞ
OLAN REJİ DEFTERİ**

Devlet Opera ve Balesi	
Kütüphane	
Demirbaş No.	Yazma No.

Öz Soy

Bir Perdede Efeme

Söz: Münir Hayri Egeli

A. Adnan Saygun op. 9

Lento (♩. = 56-58)

piano

The musical score is written for piano and consists of several systems of staves. The first system includes a treble and bass clef, a key signature of two flats (B-flat and E-flat), and a 6/8 time signature. The tempo is marked 'Lento' with a quarter note equal to 56-58 beats per minute. The score begins with a piano (*p*) dynamic. The music features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. There are several dynamic markings throughout, including *p*, *cresc.*, and *p*. The score is written in a clear, handwritten style with some corrections and annotations.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
		SAHNE AÇILIŞI: Üvertür başladığında, seyirciden ışık yavaş yavaş alınır. Ancak ışıklar tamamen kapanmaz. Perde henüz açılmamıştır. Üvertürün son ölçüleriyle Ozan, seyirciler arasında belirir.	Sahne karanlık, perde kapalı, izleyici de loş ışık.	

2

Handwritten musical score for section 2, measures 1-12. The score is written in two staves (treble and bass clefs) with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). The music features complex chordal textures and melodic lines. Dynamics include *p* (piano) and *dim.* (diminuendo). The notation includes various note values, rests, and articulation marks.

3 Moderato (♩ = ca. 69)

Handwritten musical score for section 3, measures 1-8. The tempo is marked *Moderato* with a metronome marking of $\text{♩} = \text{ca. } 69$. The score is in two staves with a key signature of two flats. The music is characterized by block chords and a steady rhythmic accompaniment. Dynamics include *p* (piano) and *f* (forte). The notation includes various note values and rests.

Tempo I^o ob.

4

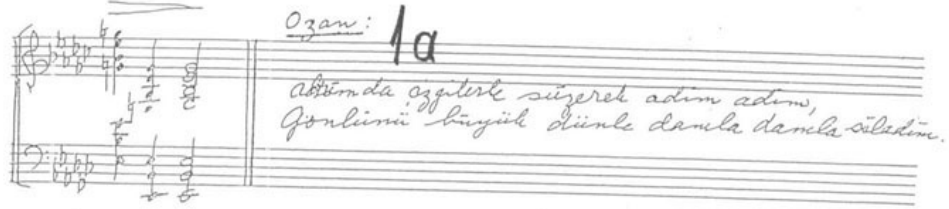
Handwritten musical score for section 4, measures 1-5. The score is in two staves with a key signature of two flats. The music features a melodic line in the upper voice and a rhythmic accompaniment in the lower voice. Dynamics include *fz* (forzando), *p* (piano), and *cresc.* (crescendo). The notation includes various note values and rests.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT

The image shows a handwritten musical score for guitar, consisting of six systems of staves. The notation includes treble and bass clefs, various time signatures (4/4, 3/8, 6/8), and complex rhythmic patterns. Dynamics such as *pp*, *p*, *f*, and *dim.* are used throughout. Performance instructions include *Calmo (d = ca. 66)* and *5* (likely a fingering or measure marker). The score features a variety of textures, including arpeggiated figures, sustained chords, and melodic lines. The handwriting is clear and professional, typical of a composer's manuscript.

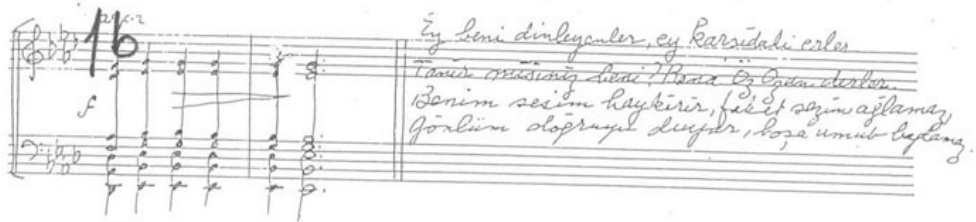
METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT

Ozan: 1a

Abdüm da özgitirle süzeret adim adim,
Gönlümü büyük diinle damla damla ösletim.

1b

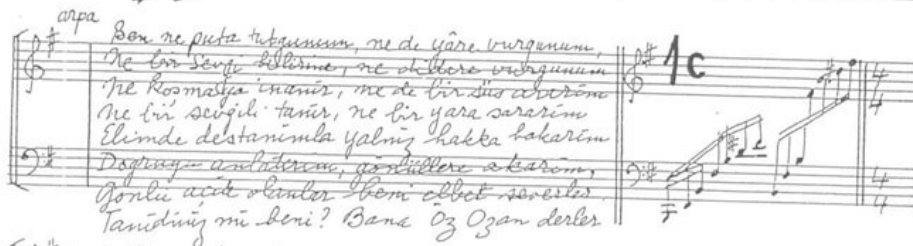
Ey beni dinleyenler, ey Karşidaki çales
Tanur müminiyi dedi? Bana Öz Ozan derler.
Benim sevin haykırır, fakat sizin aklamaz
Gönlüm döğruye duydur, boza umut bekleng.

arpa

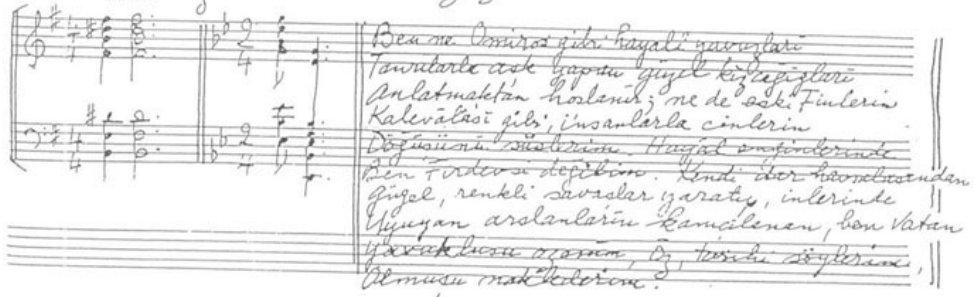

arpa

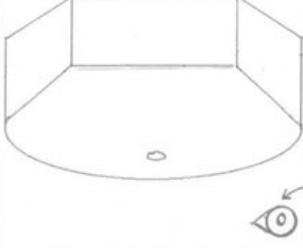
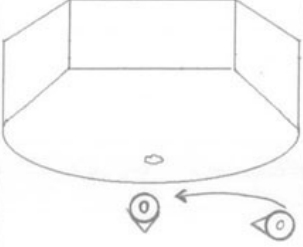
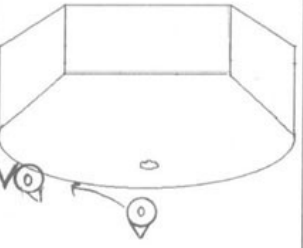
1c

Ben ne puta tutgunum, ne de yare burgunum,
Ne bir senge bilime, ne oclere vurgunum
Ne koomastya inanır, ne de bir dus abirime
Ne bir sevgili tanır, ne bir yara sararım
Elimde destanimla yalnız hakta hakarım
Döğruye anlataberim, gönlüklerime atarım,
Gönlü uçat okunlar hemi abbet sererler
Tanıdın mı beni? Bana Öz Ozan derler

Ben ne Amiroz gitar hayati yareglari
Tanularde cek bayruu gügel kifagi glari
Anlatmasetan hoslenir; ne de saki Finlerin
Kalevalasi gibi; insanlarla cinlerin
Döğruyünlü müstakim. Huzat onfönderinde
Ben Firdos a dopetim. Kendi der koomastyaandan
Gügel, renkli sarvolar yaratır, inlerinde
Yuyyan arslanların kamçilenen, ben vatan
Yaxaklıca arsun, Öz, birinci süylere,
Almusu mak'kelerim.

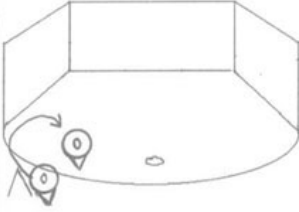
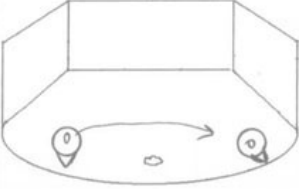
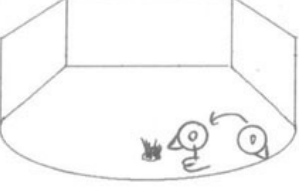
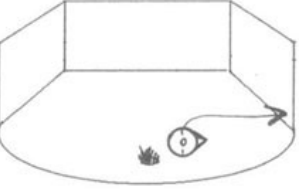
METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>1a OZAN: Alnımda çizgilerle Süzerek adım adım Gönlümü büyük düşünle, damla damla suladım.</p> <p>1b Ey beni dinleyenler! Ey karşıdaki erler. Tanır mısınız beni? Bana Öz Ozan derler. Benim sesim haykırır fakat sazım ağlamaz. Gönlüm doğruyu duyar, boşa umut bağlamaz. Ben ne puta tutkunum, ne de yare vurgunum. Ne bir sevgi bilirim, ne didare vurgunum. Ne koşmaya inanır, ne de bir süs ararım. Ne bir sevgili tanırım, ne bir yara sararım. Elimde destanımla yalnız hakka bakarım. Doğruyu anlatırım, gönlüllere akarım. Gönlü açık olanlar elbet beni severler. Tanıdınız mı beni bana Öz Ozan derler.</p> <p>1c ben ne Homeros gibi hayali yavuzları, tanrılarla aşk yapan güzel kızcağızları anlatmaktan hoşlanırım ne de eski Finlerin Kalevala'sı gibi insanlarla cinlerin dövüşünü süslerim hayal enginlerinde. Ben Firdevsi değilim. Kendi dar anlayışından güzel, renkli savaşlar yaratıp inlerinde uyuyan arşanları kamçılamam. Ben Vatan yavuklusu ozanım. Öz tarihi söylerim, olmuşu naklelerim.</p>	<p>1a</p> <p>1b</p> <p>1c</p> 	<p>1a Ozan, seyircilerin arasında sözlerine başlar.</p> <p>1b Ozan, müzikle beraber sahneye doğru yürür ve sahnenin önünden seyircilere seslenir.</p> <p>1c Ozan, yine müzik eşliğinde yürür ve sahnenin sol ön tarafına oturarak sözlerine devam eder.</p>	<p>1a Takip</p>	

Öte böyle beğlerim,

*Tarih dışındaki bize "Medeniyet İnanç";
Brakiosfal soyda buldu özü Kaynâğı
Bu soy "Kaya" dan çıktı; dört bir yana yayıldı,
Bu tarih Vahşetlecin başkucuna sayıldı.
Karupa, Anadolu, İran ve Öte yöre
Medeniyete girdi. Balon, bu bin yıl soyle,
Fazlan durur mu? Sakin zamanı durur darsına
Düraca dices, ilerden gıcırasına inansa.
Asırlar geçti böyle, tarih önünde boy boy
Bebün size söyleyin nasıl doğdu bin yıl soy
Gözünüzü quşmasın, yurdumuzu, kavrusun,
Kök bir yıl eskideyiz. Gözlerimizi açın.*

Moderato (♩ = ca. 90)

Allarg. Lento (♩ = ca. 48)

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>1d İşte böyle beylerim. Tarih diyor ki bize: "Medeniyet ırmağı Brakisefal soyda buldu özlü kaynağı. Bu soy Asya'dan çıktı, dört bir yana yayıldı, bu tarih yükselişin başlangıcı sayıldı.</p>	<p>1d</p> 	<p>1d Ozan oturduğu yerden kalkar, sahneye çıkar.</p>	Takip	
<p>1e Avrupa, Anadolu, İran ve orta yayla medeniyete girdi". Bakın, bu büyük soyla zaman durur mu? Sakın zaman durur sanma. Duran düşer. İlerden gayrısına inanma.</p>	<p>1e</p> 	<p>1e Ozan sahnenin sağ tarafına yitiriyerek konuşmasına devam eder.</p>		
<p>1f Asırlar geçti böyle tarih önünde boy boy. Bakın size söyleyeyim nasıl doğdu bu büyük soy. Gözünüzü yumunuz, gönlüm sizi kavrasın. Kırk bin yıl eskideyiz. Gözlerinizi açın.</p>	<p>1f</p> 	<p>1f Ozan yavaş yavaş sahnenin ortasına gelir. Tiradının bitirir ve sahnenin önündeki ateşi yakar. Böylelikle masalsi anlatım başlamış olur.</p>		
<p>1g</p>	<p>1g</p> 	<p>1g ateşin yanmasıyla perde yavaş yavaş açılır. Ozan sahnenin sağ tarafından çıkır.</p>		

Handwritten musical score for a choir with five parts: Soprano (S.), Alto (A.), Tenor (T.), Contralto (C.), and Bass (B.). The score is in 2/4 time and includes lyrics in Romanian. It features dynamic markings like 'p' and 'cresc.' and includes a boxed measure number '8'.

2

S. *p* u - lu Tan - ri! Can ver - din bi - ze,

A. *p* u - lu Tan - ri! Tan - ri! Tan - ri! Yal - va -

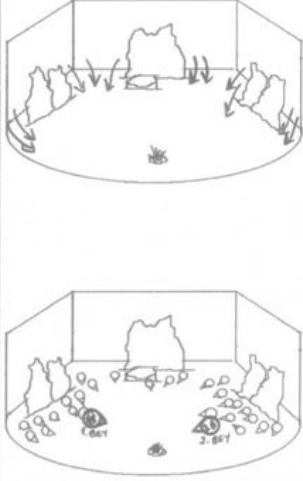
T. *p* u - lu Tan - ri, u - lu Tan - ri,

C. *p* u - lu Tan - ri, u - lu Tan - ri, i - man ver -

B. *p* u - lu Tan - ri, u - lu Tan - ri, i - man ver -

8

cresc.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
2	2 	2 Perdenin açılmasıyla, müzik eşliğinde halk, 1.Bey ve 2.Bey, birlikte sahnenin sağ arka'sından, sol arka'sından, sağ ve sol orta'sından gelirler. Beyler, Yörük halklarını peşlerine takmış, mutlu haberin gerçekleşmesi için bu meydanda tanrıya yalvarmaya gelmişlerdir.	2 Loş aydınlık.	

S.
 A.
 T.
 C.
 B.

Yal-va-rı-yo-ruy Sa-
 nı-yo-ruy sa-na, u-lu Tan-rı! yal-va-rı-yo-ruy sa
 Tan-rı, can ver-din li-ze u-lu Tan
 -din li-ze sen, u-lu Tan-rı, u-lu Tan-rı,
 -na, u-lu Tan-rı, yal-ve-rı-yo-ruy sa-na,
 -na, u-lu Tan-rı, yal-va-rı-yo-ruy sa-na,
 -rı, u-lu Tan-rı, u-lu Tan-
 u-lu Tan-rı

3
 9

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
HALK: Ulu Tanrım. Can verdin bize Ulu Tanrım iman verdin bize. Yalvarıyoruz sana				

S. Ha-ka-na bir yar-ru ver. U-lu
A. U-lu Tan-ri. Bir yar-ru
T. -ri, U-lu Tan-ri, U-lu Tan-ri! U-lu
B. U-lu Tan-ri Bir yar-ru
Cb. U-lu Tan-ri Bir yar-ru

S. Tan-ri!
A. ver bi-ze,
T. Tan-ri! U-lu Tan-ri,
B. ver bi-ze! U-lu Tan-ri,
Cb. ver bi-ze! U-lu Tan-ri,

yal-va-ri-yo-ruy sa-na

10

10

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
Ulu Tanrı Hakan'a bir yavru ver Ulu Tanrı Bir yavru ver bize. Yalvarıyoruz sana				

S. *f* *pp*
O Ha-ka-ne-ler yar-nu ver- u-lu Tan-ri, bi-zi din- e
K.A. *f* *pp*
O u-lu Tan-ri bi-zi din- e
T. *f* *pp*
U-ni, u-lu Tan-ri Tan-ri Yal-va-ri fo-rug sa-na
B. *f* *pp*
u-lu Tan-ri, bi-zi din- e

41 Grave (♩ = cca. 52)

f dim. *pp* *f dim.*

p *mf* *p* *f*

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			IŞIK	EFEKT
Hakan'a bir yavru ver Ulu Tanrı Bizi dinle.	<p>3</p> 	<p>3</p> <p>Halk yalvarışını bitirir. Baş Şaman gelir. Önce 1.Bey, sonra da 2.Bey Baş Şaman'ı selamlamaya, onun elini öpmeye yanına giderler ve tekrar yerlerini alırlar.</p>	3	sahne aydınlık.

Baş Saman

Ey dört yanın, doğunun, batının, gün ortasının ve
 Bu ması pırda ulu bakın. ^{Kara yurdu beyleri!} Feridun'un tıpta
 buraya toplandı. ^{Kulak verdimiz ve} Gelmişim smitli de yğurlu
 olsun.

Birinci bey

Bize hoş sözler diyen tatlı dili kuthuları. Ey,
 Hakan'ın bors d'asud!
 Söyle... Uğurlu haberi beklemekte, sabrımız
 bekleyecek miyiz? tüküyor. Daha çok

Baş Saman

Tasvü Feridun'un dileğini hoş tuttu. Yurdu
 değıstirdi. ^{son kara tıpta da} Yıllardan heri bir yavru bekliyor. Hakan
 nerde ve doğuracak.

İkinci bey

Hepimiz yedi yandan yedi Türkü vurularla geldik
 Yıllar var ki ulu
 Hakanın bir öpük olan dileğini yitirselten bizler
 istepimizin yerine
 bolmasından pek deniz.

Baş Saman

Artık insan Soyunun sen olması geldi. ^{geldi. Bz}
^{sekinmişle.. beyler}
 O günleri bu en sevince. Beklemele bile ammak gerettir.
 Saadeti; güçlüğü. ^{keşit günler düşünülüpce}
 der.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>4</p> <p>BAŞ ŞAMAN: Ey dört yanın, doğu'nun, batı'nın, gün ortasının ve kara yurdun beyleri! Bu mavi gecede ulu hakan Feridun'un çağrısına kulak verdiniz ve buraya toplandınız.gelişiniz mutlu ve uğurlu olsun.</p> <p>1.BEY: Bize hoş sözler diyen tatlı dili kutlarız. Ey Hakan'ın baş danış! Söyle... uğurlu haberi beklemekte sabrımız tükleniyor daha çok bekliyecek miyiz?</p> <p>BAŞ ŞAMAN: Tanrı, Feridun'un dileğini hoş tuttu. Yurdun son kara bahtını da değiştirdi. Yıllardan beri bir yavru bekliyor. Hatun nerde ise doğuracak.</p> <p>2.BEY: hepimiz yedi yandan yedi Türkü vurgularla geldik. Yıllar var ki, "Ulu Hakan'ın bir oğlu olsun" dileğini yükselten bizler, istegimizin yerini bulmasından pek şeniz.</p> <p>BAŞ ŞAMAN: Artık insan soyunun şen olma zamanı geldi. Az sıkıntı mı çektik. Beyler, o günleri bu sevinçli beklemede bile anmak gerekir. Saadetin güzelliği, kötü günler düşünüldükçe artar.</p>	<p>4</p> 	<p>4</p> <p>Baş Şaman halka seslenirken ağır ağır öne, beyler doğru yürür.</p>		

İkinci bey

Dikkat'ten ne kavuşacaklar? Bütün insana bir aydınlaşma
altında ezen o fenalık kaynağına mı
anacaklar?

Birinci bey

Omuz boylarında liver yılan kılıcı vardır. Oğulları
bir çift taze insan beyni yetiştirmek için kurban olan
yağalar, çocuklar, sanatlar mı?

Bas Saman

Kainat eşitlikte kötülüğün, işlele karandığın, adlarıyla soyulmuş
Hürriyet ve Etkinin en ezgi, herp meşgulüdür.

5 İkinci bey

Ne iyi ki artık yer yüzünde Hürriyet hukukudur.
Çekicini örüne vuran demircinin çıkardığı
Kılıcını bir ateş kaynağı oldu. 'Dikkat' diene
karşı. Etkinin yolları gidi. Her şeyin beyni
Feridun beylerin en unluşudur.

[Uzaklarda kardan boru sesleri akıyor. Bunlar
Hakem'in gelisinin habersizdir.]

12 Moderato (♩ = 80)

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>2.BEY: Dahhak'tan ne konuşacaksın? Bütün insanlığı boyunduruğu altında ezen o fenalık kaynağını ne anacaksın?</p> <p>1.BEY: Omuz başlarında birer yılan kafası vardır. O yılanlara bir çift taze insan beyni yetiştirmek için kurban olan yavrular, çocuklar unutulur mu?</p> <p>BAŞ ŞAMAN: Kainat iyilikle kötülüğün, ışıkla karanlığın, adlarıyla söylersem Hürmüz ile Ahriman'ın ezeli harp meydanıdır.</p>				
<p>5 2.BEY: Ne iyi ki artık yer yüzünde Hürmüz hükmediyor. Çekicini örsüne vuran demircinin çıkardığı kıvılcım, bir ateş kaynağı oldu. Dahhak düne karıştı, Ahriman yerlere geçti.seçtiğimiz beyimiz Feridun, beylerin en ünlüsüdür!</p>	<p>5</p> 	<p>5 2.Bey halkın arasında coşkuyla dolaşarak sözlerini tasdikletir. Yeniden halkın arasındaki yerini alır.</p>		
<p>6</p>	<p>6</p> 	<p>6 Baş Şaman müzik eşliğinde mavi geceyi seyreder. Müjdeli haberin yaklaştığını anlamıştır.</p>		

mp
 Bas Saman Bu gece mavi gecedir. Gönül diler ki
 Feridun'un bu gece dünyaya gelmesel
 Gecige habasinin bir ornefi olsun.

Birinci Bay

Feridun da bu mavi gecede utupmuş, deşil mi?

Bas Saman

Öyle

mf
 Bir asker: || Yol verim! Ulu Hakan geliyor.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			IŞIK	EFEKT
<p>BAŞ ŞAMAN: Bu gece mavi gecedir. Gönül diler ki, Feridun'un bu gece dünyaya gelecek çocuğu, babasının bir örneği olsun.</p> <p>1.BEY: Feridun da bir mavi gecede doğmuş değil mi?</p> <p>BAŞ ŞAMAN: Öyle...</p> <p>7 BİR ASKER: Yol verin! Ulu Hakan geliyor!</p>	<p>7</p> 	<p>7 sahnenin sol arkasından bir asker, müzik eşliğinde gelir. Hakan'ın geleceğini öğrenen halk coşkuyla onu selamlamaya hazırlanır.</p>		

S. **8** *f* Ya- sa! Ya- sa Fe-ri-

R. *f* Ya- sa! Ya- sa Fe-ri-

O. *f* Ya- sa! Ya- sa Fe-ri-

T. *f* Ya- sa! Ya- sa Fe-ri-

B. *f* Ya- sa! Ya- sa Fe-ri-

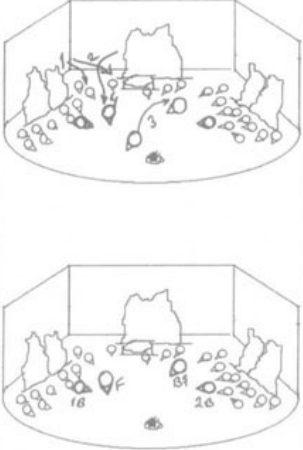
S. -dun! — Sen ba-si-mig- da var ol, Sa-na mut-

R. -dun! — Sen ba-si-mig- da var ol, Sa-na mut-

O. -dun! — Sen ba-si-mig- da var ol, Sa-na mut-

T. -dun! — Sen ba-si-mig- da var ol, Sa-na mut-

B. -dun! — Sen ba-si-mig- da var ol, Sa-na mut-

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>8 HALK: Yaşa, yaşa Feridun Sen başımızda var ol!</p>	<p>8</p> 	<p>8 Sahnenin sol arka tarafından önce iki asker gelir yolu açar. Ardından Feridun gelir. Halkı ve l.Bey'i selamlar.</p>		

9

S. -lu di-let-ler ge-tir-di bu-ö-rük

O. -lu di-let-ler ge-tir-di bu-ö-rük

A. -lu di-let-ler ge-tir-di bu-ö-rük

T. -lu di-let-ler ge-tir-di bu-ö-rük

C. -lu di-let-ler ge-tir-di bu-ö-rük

B. -lu di-let-ler ge-tir-di bu-ö-rük

14

S. Kol! — ya-sa, ya-sa Fe-ri-dan —

O. Kol! — ya-sa, ya-sa Fe-ri-dan —

A. Kol! — ya-sa, ya-sa Fe-ri-dan —

T. Kol! — ya-sa, ya-sa Fe-ri-dan —

C. Kol! — ya-sa, ya-sa Fe-ri-dan —

B. Kol! — ya-sa, ya-sa Fe-ri-dan —

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
9 HALK: Mutlu dilekler getirdi Bu örük kol. Yaşa yaşa Feridun.	9 	9 halktan bir kişi Feridun'a hediye sandığını sunarak ona bağlılıklarını ifade eder.		

10

Soprano: Sen ba-si-mij-da var ol! Sa-na mut-lu di-lik-

Alto: Sen ba-si-mij-da var ol! Sa-na mut-lu di-lik-

Tenore: Sen ba-si-mij-da var ol! Sa-na mut-lu di-lik-

Basso: Sen ba-si-mij-da var ol! Sa-na mut-lu di-lik-

11

Soprano: -ler ge-tir-di bu ö-rik Kol

Alto: -ler ge-tir-di bu ö-rik Kol

Tenore: -lu ge-tir-di bu ö-rik Kol

Basso: -lu ge-tir-di bu ö-rik Kol

15 Allegro (♩=120)

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>10 HALK: Sen başımızda var ol. Sana mutlu dilekler getirdi bu örük kol.</p>	<p>10</p>	<p>10 Feridun, 2.Bey'in yanına giderek onu ve halkını selamlar.</p>	Sahne aydınlık	
<p>11</p>	<p>11</p>	<p>11 Halktan bir kişi Feridun'a hediye sunar.</p>		

Faizul

Moderato (♩ ca. 80)

f

Ritardato

Moderato (♩ ca. 80)

pp

p

F.

16 Poco meno (♩ ca. 60)

De - nin gök, lar - dan a - kan yü - ce ya -

p

16 Poco meno (♩ ca. 60)

p

F.

- vuz kon - tal - lar — Si - zi Sec - ti - gi - niş bey

p

p *cresc.*

F.

öz yü - rek - ten Se - lām - lar. — a - ti -

p

f

p

8 rubato

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			IŞIK	EFEKT
FERİDUN: Derin göklerden akan yüce, yavuz kartallar, Sizi seçtiğiniz bey Öz yürekten selamlar.			Sahne aydınlık	

F. *- lü - ca ka - ra - yi si - le - cek gi - bi - bir - cün, a - ti - lü - ca ka - ra - yi si - le -*

f

$b \equiv b \sigma$ $b \equiv b \sigma$ $b \equiv b \sigma$

F. *- cek gi - bi - bir - cün ka - na - di - mi - la big en va - ril - mi - en gel -*

delice

cres.

F. *- cün ka - ya - le - mi a - ra - nak Mur - sa - ca - big - ler - si -*

mf *mf*

18 18

F. *- mi - ü - mi - ü - mi - ü yü - ca a - sun! Yür - du - me hos gel - di -*

f

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>FERİDUN: Atılınca karayı silecek gibi hırçın!</p> <p>12 Kanadınızla siz en varılmaz, en yalçın kayaları aşarak nur saçan beylersiniz. Ününüz yüce olsun, yurduma hoş geldiniz.</p>	<p>12</p> 	<p>12 Feridun halka seslenirken aralarında dolaşır, onlara dokunur</p>	<p>Sahne aydınlık</p>	

19 moderato (♩ = cca 104)

S. A. O. T. C. B. F.

f u- lu Ha kan Fe- ni-

f u- lu Ha kan Fe- ni-

- mi-

19 moderato (♩ = cca 104)

S. A. O. T. C. B.

- dum Eu giu- zel di- lek- le- ri- mi- se-

- dum Eu giu- zel di- lek- le- ri- mi- se-

g. v. balla

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
HALK: Ulu Hakan Feridun. En güzel dileklerimiz seninle olsun.			Sahne aydınlık	

Handwritten musical score for a choir and piano. The score is divided into two systems. The first system (measures 1-8) features a vocal ensemble (Soprano, Alto, Tenor, Bass) and piano accompaniment. The lyrics are: "Bu ge-ce ma-vi ge-ce, Kut-min le ol-sun". The second system (measures 9-16) continues the vocal parts with lyrics: "lu ge-ce göv-lün a-ci-yi u-nut-sun, Mut-lu". The piano part includes complex chordal textures and arpeggiated figures. The score is marked with a box containing the number '20' at the beginning of the second system. The key signature is D major (two sharps) and the time signature is 2/4. The piano part includes dynamic markings such as 'p' (piano) and 'd.' (diminuendo). The vocal parts are marked with 'p' and 'd.' and include performance instructions like 'Unis.' (Unison).

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
HALK: Bu gece mavi gece Kutlu gece Gönlün acıyı unutsun.			Sahne mavi loş.	

S.
O. - lui ve nes, ey - le dol - sur, u - lu Ha -

R.
A. - lui ve nes, ey - le dol - sur u - lu Ha -

T.
U. - lui ve nes, ey - le dol - sur u - lu Ha -

B. - lui ve nes, ey - le dol - sur u - lu Ha -

Feridun

Allargando [21] Poco lento (♩ = ca. 82)

Allargando [21] Si - ze - sö - leu - ha - zür - dir, - kur - ban -

- kan Fe - ri - dun

- kan Fe - ri - dun

- kan Fe - ri - dun

- kan Fe - ri - dun

p allargando [21] Poco lento (♩ = ca. 82)

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
HALK: Muthuluk ve neşeyle dolsun. Ulu Hakan Feridun! FERİDUN: Size şölen hazırdır.			Sahne mavi loş.	

F. *2/4* *4/4* *3/4* *2/4*

- lar si-zi bek- ler. — Bu sa-a-det-li günde

F. **13** *2/4* *4/4* *3/4* *2/4*

Lento *p*

Hep kol- lar gö- ğe kalk- ın, Ye- ne ka- pan- ın dij- ler, Be- nim le- bir o- şur- ım

Lento (*1:00:58*)

F. *2/4* *4/4* *3/4* *2/4*

Du- a e- de- lum by- ler. —

O.
S.
R.
A.
O.
U.T.
B.

p Hep kol- lar gö- ğe kalk- ın, Ye- ne ka- pan- ın dij- ler.

p Hep kol- lar gö- ğe kalk- ın, Ye- ne ka- pan- ın dij- ler.

p Hep kol- lar gö- ğe kalk- ın, Ye- ne ka- pan- ın dij- ler.

p Hep kol- lar gö- ğe kalk- ın, Ye- ne ka- pan- ın dij- ler.

p Hep kol- lar gö- ğe kalk- ın, Ye- ne ka- pan- ın dij- ler.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			IŞIK	EFEKT
<p>FERİDUN: Kurbanlar sizi bekler. Bu saadeti günde nur getirdiniz beyler.</p> <p>13 hep kollar göğe kalksın yere kapansın dizler. Benimle bir olunuz dua edelim bizler.</p> <p>HALK: Hep kollar göğe kalksın yere kapansın dizler.</p>	<p>13</p> 	<p>13 Feridun halkını dua etmeye çağırır. Sahnenin sağ önüne doğru yavaş yavaş gelir ve diz çöküp kollarını kaldırır.</p>	Sahne mavi loş.	

S.
O.
A.
T.
B.

Si-gi-ri-le bir o-la-lin, Du-a e-de-lin bi-ler.

S.
O.
A.
T.
B.

14

23

Ey u-lu Tan-nim, bu ge-

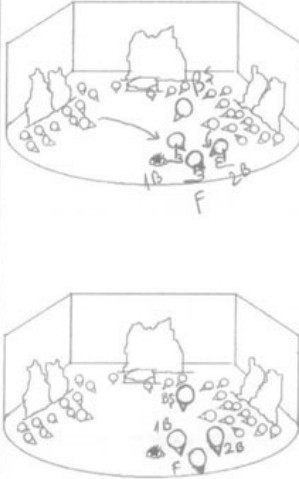
Ey u-lu Tan-nim, bu ge-

Ey u-lu Tan-nim

Ey u-lu Tan-nim bu ge-

23

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>HALK: Sizinle bir olalım, dua edelim bizler. 14 Ey ulu Tanrım!</p>		<p>14 1.Bey ve 2.Bey, Feridun'un sağında ve solunda diz çökerek Tanrıya yalvarırlar. Beylerden sonra halk da ölçü ölçü diz çökmeye başlar.</p>	<p>Sahne mavi loş.</p>	

Tanrı'nın! Bu güzel geceyi

Sopr. Solo

Ten. Solo

C. T.

B.

O. R. A. O.

- ce - ru - run - la dol - sun, Ey u - lu Tan -

- ce ru - run - la dol - sun Ey u - lu Tan -

- ce ru - run - la dol - sun, Ey u - lu Tan -

- ce ru - run - la dol - sun, Ey u - lu Tan -

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>HALK: Bu gece nurunla dolsun ey ulu Tanrım.</p> <p>FERİDUN: Tanrım, bu güzel geceyi,</p>			Sahne mavi loş.	

Handwritten musical score for a choir and piano. The score is written in G major (one sharp) and 4/4 time. It features a piano accompaniment at the bottom and vocal parts for Soprano (Sopr. Solo), Alto (A.), Tenor (Ten. Solo), and Bass (B.).

The lyrics are in Turkish and include: "en güzel umutlar la doldur, ²⁴ kurumuşla doldur.. Bek-".

The vocal parts have the following lyrics:

- Sopr. Solo: Ey u-lu Tan- rım!..
- Alto (A.): -rım, u-lu Tan- rım
- Ten. Solo: -rım, u-lu Tan- rım, hu- zur ver- bi- ze u-lu Tan- rım!
- Bass (B.): -rım u-lu Tan- rım, hu- zur ver- bi- ze u-lu Tan- rım

The piano accompaniment includes dynamic markings such as *f* and *cresc.* (crescendo). There are also some handwritten annotations and a boxed number "24" at the bottom of the piano part.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>FERİDUN: En güzel umutlarla doldur, nurunla doldur.</p> <p>HALK: Ey ulu Tanrım, Huzur ver bize.</p>			Sahne mavi loş.	

Handwritten musical score for a choir and piano. The score is written in G major (one sharp) and 4/4 time. It consists of several staves:

- F. (Flute):** - le diğimiz müjdesi bize hâşşâ.. Kollarımızı
- Sopr. Solo:** (Empty staff)
- S. (Soprano):** - rîn bel-le-di-ğî- müj- müj-de- yi bi-ze ba-ğış- la Ey- u-lu- Tan *deccro.*
- A. (Alto):** - rî, bel-le-di-ğî- müj müj-de- yi — Sen bi- ze ba-ğış- la — Tan
- Ten. Solo:** (Empty staff)
- T. (Tenor):** - rîn — Bi- ze — Sen ha- zır — ver Tan- rîm, Ey
- B. (Bass):** - rîn — bi- ze lu- zır — , ver- Tan- rîm, Ey *deccro.*
- Piano:** Accompanying piano part with chords and melodic lines.

The score includes dynamic markings such as *f* and *deccro.* (decrescendo). The time signature is 4/4, and the key signature has one sharp (F#).

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
FERİDUN: Beklediğimiz müjdeyi bize başışla! HALK: Beklediğimiz müjdeyi bize başışla Tanrım.			Sahne mavi loş.	

Sana kaldirdik. - Ulus umuzcu 25

Sopr. Solo
Sopr.
A.
Ten. Solo
T.
B.

Ey - u - lu - Tan - riim - riim - riim .. u - lu - Tan - riim .. u - lu - Tan - riim .. u - lu - Tan - riim ..

ppp cresc. poco

25 riim ..

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
FERİDUN: Kollarımızı sana kaldırdık, ulusumuzu, HALK: Ulu Tanrım, Ey ulu Tanrım!			Sahne mavi loş.	

F. $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{4}$

Soprano Solo - *riml..* *dim*

S. *Sen bi-ze hu-zur ver, Ey Tan-rim..*

A. *- rim.. Tan-rim, Sen bi-ze hu-zur ver,*

Tenor Solo *Tan-rim..*

T. *- ze hu-zur ver.. hu-zur ver,*

B. *Ey Tan-rim bi-ze hu-zur ver,*

decresc.

DEVLET OPERA VE BALELERİ KÜTÜPHANESİ

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			IŞIK	EFEKT
FERİDUN: Koru sen Tanrım. HALK: Sen bize huzur ver ey Tanrım.			Sahne mavi loş.	

Birinci Bey

15 Ey yer yüzümün sevgil beğir sen
Saadetim kayıncısın.

Feridun

Saadetim acil baysıptı, kendinden
töl, baskılarından ay çok kelle-
maktadır. Sizlerle bir süre kara
günlerimizi paylaştık. Her
paylaşılın kaba düşünürdük
bu saadet ipod müdür?

Baş Saman

Sında sıra serim badelet
saadetim paylaşmaya geldi.

Feridun

Babe olmal sanırım bir,
günlük. Fakat en büyük
Kut'u ben Ata olmal hayalinde
bulurum. Düşünüm beyler: Yollar,
bu benlerle yollar geçecek,
gullarımızda ay soğuk yer yüzümü
kaylayacak. Bir birine elini
uzatın her insan kendine bakın
bu karda yazın martlığıdır!
Bir duşun bane te icimden
sesleniyor: "Feridun", diyor, "bu
manı yerde doğan yarıdanın
büyük bir tala var."

Birinci bey

Bahtı acil olsun.

Baş Saman

Hi pembe yıldız tan yerine
kavunuyor. He den verilen saat
geldi.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞIK	EFEKT
<p>15 1.BEY: Ey, yeryüzünün sevgili beyi, sen saadetin kaynağısın</p> <p>FERİDUN: Saadetin asıl kaynağı kendinden çok, baklılarından az şey beklemektir. Sizlerde biz nice kara günlerimizi paylaştık. Her paylaşılan kara düşüncede saadet yok mudur?</p> <p>BAŞ ŞAMAN: Şimdi sıra senin babalık saadetini paylaşmaya geldi.</p> <p>FERİDUN: Olmak onurlu bir zevktir. Fakat en büyük "kut"u ben ata olmak hayalinde bulurum. Düşünün beyler: yıllar, on binlerce yıllar geçecek. Oğullarımızın öz soyu yeryüzünü kaplayacak. Birbirine elini uzatan her insan, kendilerine bakan iki kardeş gözüne rastlayacak! Bir duygu bana ta içimden sesleniyor: "Feridun diyor, bu mavi gecede doğan yavruna büyük bir talih var".</p> <p>1.BEY: Bahti açık olsun.</p> <p>BAŞ ŞAMAN: İki pembe yıldız tan yerine kavuşuyor. Haber verilen saat geldi.</p>	<p>15</p> 	<p>15 dua'nın bitmesiyle herkes ayağa kalkar.</p>	<p>Sahne aydınlık</p>	

26 Moderato (♩ = cca 104)

p con sordino

16 *Finici beg.*

*Nefes nefes kagan bin atli du
tepenin etegini vardi.*

Feridun
Hani?!

Bas Saman
İste surada.

Feridun
Kos biraz!
(bi halera nefes nefes girer)

Bas Saman
Mişdeci var!
Haberci

17 *Haben sana ne maddi!*

Feridun
Söyle haydi!
Haberci
Baba öldün!
Feridun
Ertelene mi?
Haberci
Hen de ikiz!

Feridun
İki mi? İki mi de erdel mi?

Haberci
Eret..

Koro
Hay! - Ya-pa!

Bas Saman
Başını kutlelerim.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			IŞIK	EFEKT
<p>16 2.BEY: Nefes nefese koşan bir atlı da tepenin eteğine vardı!</p> <p>FERİDUN: Hani?!</p> <p>BAŞ ŞAMAN: İşte burada</p> <p>FERİDUN: Koş biraz!</p> <p>BAŞ ŞAMAN: Müjdesi var.</p> <p>17 HABERCI: Hakanım sana ne mutlu!</p> <p>FERİDUN: Söyle hadi!</p> <p>HABERCI: Baba oldun!</p> <p>FERİDUN: Erkek mi?</p> <p>HABERCI: Hem de ikiz!</p> <p>FERİDUN: İkiz mi? İkisi de erkek mi?</p> <p>HABERCI: Evet!</p> <p>HALK: Hay! Yaşa!</p> <p>BAŞ ŞAMAN: Bu günü kutlarm.</p>	<p>16</p> <p>17</p> 	<p>16 Halktan biri 2.Bey'e seslenir. 2.Bey gider bakar. Habercinin gelişini herkese ilan eder</p> <p>17 Haberci gelir ve müjdeli haberi verir.</p>	Sahne aydınlık.	

Andante **18** *Solo*

Con devozione (d. ca. 69)

F. *Ey İpek kaynağı - - Dileklerin Yar-*

28 *picisı - - Umutlarım sana bağlıyım -*

28 *cresc. decresc.*

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>18 FERİDUN: Sen ey ışık kaynağı, Dileklerin yapıcısı Umutlarını sana bağlayanların koruyucusu!</p>	<p>18</p>	<p>18 Hakan Feridun kayalıklara çıkar ve orada dua eder.</p>	<p>Sahne loş karanlık. Feridun' a takip.</p>	

F. -larin komuyucusu! Gözleri Tanrı ..llu Tanrı.. Yüce Tanrı..

F. Çok Cahiller seni gökte arar, yerde ister.. Sen inanılmazın

29

F. gönlündesin. Ulusuzrazın dilini aydın ufuklara, Yönet, Tanrım..

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
FERİDUN: Görklü Tanrı, ulu Tanrı, yüce Tanrı. Çok cahiller seni gökte arar, Terde ister. Sen inançlıların gönlündesin. Ulusumuzu daimi aydın ufuklara yönelt Tanrım			Sahne loş karanlık. Feridun' a takip.	

Feridan

19

İnce maddelâk, görüpürüm, hepimizin gözlerini yaşarttı.
Kutbal Saman, Senin de gözlerin dolu. (Bas Samanın yemine gider)
Bas Saman
Bu gece öz soyun kaynağı- deşde
(Uzaktan bir sesin işitildi)

30 Poco Lento (J. ca 74)

Piano accompaniment for measures 30-34. The score is in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). It features a melody in the right hand and a bass line in the left hand. Dynamics include piano (p) and mezzo-forte (mf). The piece concludes with a fermata over the final chord.

Bir Asker

Hâtim geliyor!

(Senede hoşcanlı bir hareket başlar).

20

Feridan

Hâtim geliyor!..Haydi kızlar, varın Hâtime karşılayın!
~~*Siz de bir atın yakın, geçeyin tökle silin!*~~

Moderato (J. ca 96)

OS
R
A
U
B

Five empty musical staves, likely for vocal parts, with the letters OS, R, A, U, B written vertically on the left side.

Moderato (J. ca 96)

Piano accompaniment for measures 20-24. The score is in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). It features a melody in the right hand and a bass line in the left hand. Dynamics include forte (f) and mezzo-forte (mf). The piece concludes with a fermata over the final chord.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>19 FERİDUN: Bu mutluluk, görüyorum hepinizin gözlerini yaşarttı. Kutsal şaman, seninde gözlerin dolu...</p> <p>BAŞ ŞAMAN: Bu gece öz soy'un kaynağı doğdu.</p> <p>BİR ASKER: Hatun geliyor!</p>	<p>19</p> 	<p>19 Feridun kayalardan iner.</p>	<p>Sahne aydınlık.</p>	
<p>20 FERİDUN: Hatun geliyor!... haydi kızlar varın Hatun'u karşılayın.</p>	<p>20</p> 	<p>20 Halkın içinden iki kız çıkar.</p>		

21

S. *f* Se-lâm!- se-lâm! se-lâm! — se-lâm se-nin-dir

A. *f* Se-lâm!- se-lâm! se-lâm! — se-lâm se-nin-dir

T. *f* Se-lâm!- se-lâm! se-lâm! — se-lâm se-nin-dir

B. *f* Se-lâm!- se-lâm! se-lâm! — se-lâm se-nin-dir

ritardando *dim.* *ritardando*

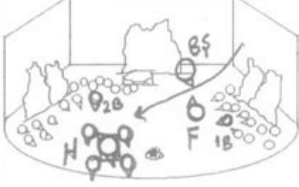

S. Hâ-tun, se-nin-dir, se-nin-dir ay la gû-

A. Hâ-tun, se-nin-dir, se-nin-dir ay la gû-

T. Hâ-tun, se-nin-dir, se-nin-dir ay la gû-

B. Hâ-tun, se-nin-dir, se-nin-dir ay la gû-

21a

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>21 HALK: Selam!, Selam!, selam! Selam senindir Hatun. Senindir senin, ay'la, güneş.</p>	<p>21</p> <p>21a</p> 	<p>21 Dört adet asker taşıdıkları arabayla Hatun'u getirir.</p> <p>21a Askerler Hatun'u yere indirdikten sonra sırayla çıkarlar.</p>	Sahne aydınlık.	

22

S. -neg! Bu i-ki to- sun la

R. -neg! Bu i-ki to- sun la

O. -neg! Bu i-ki to- sun la

T. -neg! Bu i-ki to- sun la

B. -neg! Bu i-ki to- sun la

Arkasya kucagında cocukların oltası süzme:

S. sen ol- dum gök- le- re es, se-

R. sen ol- dum gök- le- re es, se-

O. sen ol- dum gök- le- re es, se- lüm, se-

T. sen ol- dum gök- le- re es, se- lüm, se-

B. sen ol- dum gök- le- re es, se- lüm, se-

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>22 HALK: Bu iki tosunla sen oldun, göklere eş.</p>	<p>22</p>	<p>22 Halktan iki kız, bebekleri Hatun'a getirir. Hatun'u selamladıktan sonra yeniden halkın arasına karşırlar.</p>	<p>Sahne aydınlık.</p>	

32

Handwritten musical score for SATB voices and piano accompaniment. The vocal parts (Soprano, Alto, Tenor, Bass) are in G major and 4/4 time. The lyrics are: -lám se-nin-dir, -se-lám se-nin-dir, se-

Handwritten musical score for SATB voices and piano accompaniment. The vocal parts are in G major and 4/4 time. The lyrics are: -na se-lám dim. Há- tum,

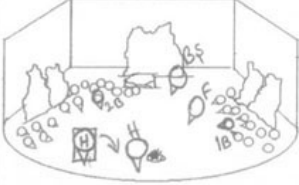

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
HALK: Selam senindir, selam senindir. Sana selam Hatun!			Sahne aydınlık.	

Soprano (S.), Alto (A.), Tenor (T.), Bass (B.) vocal parts with lyrics: *p* Hã-tu-na se-lãm, —————

Piano accompaniment for the vocal section, featuring chords and melodic lines.

Handwritten musical score for Horn (Horn) starting at measure 33. Tempo: *Moderato* (♩ = ca. 84). Includes dynamics like *pp*, *swrc.*, and *p*.

Handwritten musical score for Horn (Horn) continuing from measure 33. Includes dynamics like *dim* and *pp*.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>HALK: Hatun'a selam!...</p> <p>23</p>	<p>23</p> 	<p>23 Hatun arabadan iner.</p>	Sahne aydınlık.	
<p>24</p>	<p>24</p> 	<p>24 2.Bey, Feridun'un yanına gelir. Artık bebekleri görme vakti gelmiştir. Feridun, Hatun'un yanına gelir.</p>	Hatun ve Feridun üzerine lokal ışık, sahnenin gerisi loş karanlık.	

34

H. *yu- da ar- ma- ge- ol- sun Ha- ka- rım bu cif- te*

Tan otu- da- n - Kurt, — Sa- yed bir gün gö- rür se ka- ra gün

H. *bu gü- zel yurt, — (D) Bi- ni ar- lan bi- ni kurt a- lan- lardır. —*

25 *Alto vira (♩ = 100. 92)*

H. *- lar! — yer yü- zün- den — fe- na- li- zi kal- dı- rın- lar! —*

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>HATUN: Yurda armağan olsun Hakan'ım bu çifte kurt. Şayet bir gün görürse kara gün bu güzel yurt,</p> <p>25 biri aslan, biri kurt olarak saldırırlar! Yer yüzünden fenalığı kaldırırlar.</p>	<p>25</p> 	<p>Hatun, bebekleri sırayla Feridun'a verir. Feridun, ilk defa yavrularını eline almanın heyecanı içindedir.</p> <p>25 Hatun, gelecekte karşılaşabilecekleri kötü günlerde, yavrularının kahramanca bu kötülüklerin üstesinden gelebileceğini halkına anlatıyor.</p>	Sahne aydınlık.	

38

36 Poco lento (♩ = ca 63)

Alzura yende.

26

Ka-di-na

(♩ = ♩) (♩ = ♩)

an-ne-lik va-tan se-ver-lik-ter

37 Poco Andante (♩ = ca 64)

Madun mendalen ne dirgedin.

bey.

Ka-din an-ne o-

Feridun

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			IŞIK	EFEKT
<p>26 HATUN: Kadına annelik, vatanseverliktir bey...</p> <p>FERİDUN: Kadın anne olunca,</p>	<p>26</p> 	<p>26 Hatun, tekrar Feridun'un yanına gelerek, kadının kutsal görevinin annelik olduğunu hatırlatıyor. Feridun bebekleri Hatun'a veriyor.</p>	<p>Sahne aydınlık.</p>	

F. *mp*
- len - ce Fe - le - gin öm - rü u - yar,

F. *mp*
yer - ler gö - ze yak - le - sür, Nur - lar yer - le - ri su -

F. *Moderato (Largo)*
- lar... 38

F. *mf*
Bu gün - se - nin ü - nü - mü hay - lar - mak ü - ti - yo - rum

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
FERİDUN: Feleğin ömrü uzar. Yerler göğe yaklaşır, nurlar yerleri sular. Bugün senin ününü haykırmak istiyorum. Haykırmak!...			Sahne aydınlık.	

F. *Bu-gin-se-nin-ü-rü-nü Hay-lis-mak is-ti-yo-rum! Hay-lis-*

F. *-mak!*

S. *39* *Paradise hemise olan, in al-*

O. *f* *u-lu Ha-kan Fe-ni-*

A. *f* *u-lu Ha-kan Fe-ni-*

T. *f* *u-lu Ha-kan Fe-ni-*

C. *f* *u-lu Ha-kan Fe-ni-*

B. *f* *u-lu Ha-kan Fe-ni-*

6 *39*

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			IŞIK	EFEKT
<p>FERİDUN: Bugün senin ününü haykırmak istiyorum. Haykırmak!...</p> <p>HALK: Ulu Hakan Feridun!</p>		<p>Feridun, eşiyle duyduğu gururu haykırır ve Hatun'a sarılır. Halk, bu tabloyu coşkuya kutlar.</p>	<p>Sahne loş karanlık.</p>	

S. -dun, En gü-zel di-ek-le-ni-niz se-

Q.A. -dun, En gü-zel di-ek-le-ni-niz se-

O. -dun, En gü-zel di-ek-le-ni-niz se-

T. -dun, En gü-zel di-ek-le-ni-niz se-

B. -dun, En gü-zel di-ek-le-ni-niz se-

Handwritten notes above the staff: *Handwritten notes above the staff:* *Handwritten notes above the staff:* *Handwritten notes above the staff:* *Handwritten notes above the staff:*

S. -nin le ol-sun! ay-dün yüg-lü Hä-

Q.A. -nin le ol-sun! ay-dün yüg-lü Hä-

O. -nin le ol-sun! ay-dün yüg-lü Hä-

T. -nin le ol-sun! ay-dün yüg-lü Hä-

B. -nin le ol-sun! ay-dün yüg-lü Hä-

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
HALK: En güzel dileklerimiz seninle olsun. Aydın yüzlü Hatun,		Halk, Feridun ve Hatun'a seslenirken, onlar da, bebekleriyle birlikte mutlu bir tablo oluşturur.	Sahne loş karanlık.	

44

Ferdinand Lachner's "Lied des Kindes" (The Child's Song) from "Die Lorelei".
Lied des Kindes
Lied des Kindes

Soprano (S.), Alto (A.), Tenor (T.), Bass (B.)

-tün, gön-lün nes'- e- yle dol- sun!

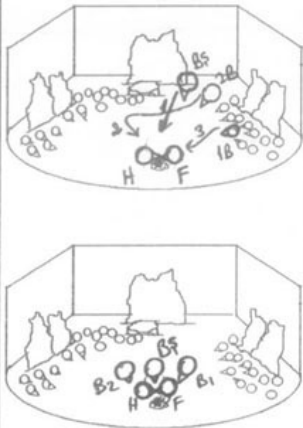
Handwritten musical score for voice parts (Soprano, Alto, Tenor, Bass). The lyrics are: "-tün, gön-lün nes'- e- yle dol- sun!". The music is in a simple, melodic style with a 4/4 time signature.

27

Ferdinand Lachner's "Lied des Kindes" (The Child's Song) from "Die Lorelei".

Handwritten musical score for piano accompaniment, starting at measure 27. The music features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.

Handwritten musical score for piano accompaniment, continuing from measure 27. The music features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>HALK: Gönlün neşeyle dolsun.</p>	<p>27</p> 	<p>27</p> <p>Müzikle birlikte 1.Bey, 2.Bey ve Baş Şaman, Feridun ve Hatun'un yanına giderek bebekleri severler</p>	<p>Feridun ve Hatun'a lokal ışık.</p>	

Feriden

Tantuna sükrüler olana, dilini kabul etti. Bir
bir değı, iki yaoru verdi. Beyler bakın, görüm, su iki
gürbüz yavrayu!

41 28

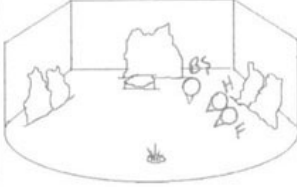
ambay, deşirine luvayon, he...

Feriden

Yedi Fâlek'ler gelin! Karşılayalım! Sölen beşirlemiş!

42 29

be bezi fâri olma un.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>FERİDUN: Tanrıya şükürler olsun dileğimi kabul etti, bana bir değil, iki yavru verdi. Beyler, hanımlar gelin, görün şu iki gürbüz yavruyu!</p>	<p>28</p> 	<p>28</p> <p>Feridun bütün herkesi, bebekleri görmeye davet eder. Bütün halk, Feridun'un ve Hatun'un etrafına toplanır. Herkes merak içinde bebekleri daha yakından görmeye çalışır. Kimileri, Hatun'u ve Feridun'u tebrik eder. Duyulan müzik sesleri, Yedi Feleklerin geleceğinin haberini verir.</p>	Sahne aydınlık.	
<p>29</p> <p>Yedi Felekler geliyor.biz onları karşılayalım, siz hemen toparlanın. Haydi! Şölen hazırlıkları başlasın.</p>	<p>29</p> 	<p>29</p> <p>Feridun, herkesi şölen hazırlıkları yapmaları için gönderir. İki erkek giderken arabayı da çıkarır. Sahnede sadece Feridun, Hatun ve Baş Şaman kalır ve Yedi Felekleri karşılamaya hazırlanırlar.</p>	Feridun, Hatun ve Baş Şaman için Takip. Sahne karanlık.	

4/4

30

Feridun

Hos geldiniz, ey Yedi Felek'in buranda
starın ester

Birinci Felek

Ya avrama gürekte dilediler
götürdük biz

Feridun

Ya avrama dir deşil, bakınız, iste,
iki

Birinci Felek

Ölüm de kurtulmuş Hüküm
kendi güreğini bu sefide
getirdin, ve sundi, bir aşık
gözümle seyrediyorsun onları.
Ane onlarla sana.

Feridun

Sölene hos geldiniz.

31 İkinci Felek

Bilimsiz ki beyler, biz ne dua
eyledik, fante de katırlı aydınlar.
Sizlekriniz Kuyumet gürebe del
zürcele. içinde her yerde hüküm

Sungum su: bu yavrular ve
onlar. Ög sayu diac, olsun,
parlay, olsun

Rahramanlar cekersen, dünyaya
hükmeylesin. Herikales bozessin.

32 Üçüncü Felek

Benim Sungum su: bu yavrular
ve onların özsoyu, oğakım,
baylan en saçı, garde
bulsun. Ger güzümün en
güzel yulduna sahip olsun.

33 Dördüncü Felek

Benim de bir Sungum var:
bu yavrular ve onların öz
soyu her ne tated el de
vürüp tutussalar, ger yuy
isil dölsün, sulh, bereket
'ondaş dapsun.

34 Beşinci Felek

Benim Sungum: bu yavruların
cağlar boyu süsüp gidecel
baylar. Her bir zaman
amutmasınlar Kardes oldukları
ve her zaman, yü yüğlların
arısında B. - 10 30

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞIK	EFEKT
<p>30 FERİDUN: Hoş geldiniz, ey Yedi Feleğin burcunda oturan erler.</p> <p>1.FELEK: yavrura yürekten dilekler getirdik biz.</p> <p>FERİDUN: Yavrum bir değil, bakınız, işte iki!</p> <p>1.FELEK: ikisi de kutlu olsun Hatun'a. Kendi güzelliğini bu şekilde getirdin ve şimdi bir aşık gözıyla seyrediyorsun onları. Ne mutlu sana.</p> <p>FERİDUN: Şölene hoş geldiniz!</p> <p>31 2.FELEK: Bilirsiniz ki, bizler ne dua eylesek, Tanrı da kabul eylemiştir. Dileklerimiz kıyamet gününe dek, her yerde hüküm sürecek. Sungum şu: bu yavrular ve onların öz soyu dinç olsun, gülbüz olsun, kahramanlar çıkarsın, dünyaya hükmeylesin, harikalar başarsın.</p> <p>32 3.FELEK: benim sungum şu: bu yavrular ve onların öz soyu çoğalsın, boyları en eşsiz yurdu bulsun, yer yüzünün en güzel yurduna sahip olsunlar.</p>	<p>30</p> <p>31</p> <p>32</p>	<p>30 Yedi Feleklerin her biri, kayalıkların tepesinde belirir. 1.Felek, diğerleriyle aynı yükseklikte, sahnenin sol orta kısmındadır. Feridun sahnenin ortasına gelerek hepsini karşılar ve selamlar. Felekler, sırayla iyi dileklerini sunarlar. Hatun da sırayla onların yanına gider ve kucagındaki bebekleri için sunulan dilekleri kabul eder.</p>	Sahne loş. Felekler için, her birine lokal ışık.	
				Her Felek, dileğini bitirince Sihir efekti.

33 DÖRDÜNCÜ FELEK:

Benim de bir sungum var: bu yavrular ve onların Öz Soyu, her ne vakit el ele verip tutuşsalar, yer yüzü ışık dolsun, sulh, bereket ondan doğsun.

34 BEŞİNCİ FELEK:

Benim sungum: bu yavruların çağlar boyu sürüp gidecek boyları, hiçbir zaman unutmasınlar kardeş olduklarını. Ve her zaman, yüz yılların gerisinde kalacak olan bu anı hatırlasınlar.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>33 4.FELEK: benim de bir sungum var: bu yavrular ve onların öz soyu her ne vakit el ele verip tutuşsalar, yer yüzü ışıq dolsun, sulh, bereket ondan doğsun.</p>	<p>33</p>		Sahne loş. Felekler için ayrı lokal ışık.	
<p>34 5.FELEK: Benim sungum: bu yavruların çağlar boyu sürüp gidecek soyları, hiçbir zaman unutmasınlar kardeş olduklarını ve her zaman yüz yılların gerisinde kalacak olan bu anı hatırlasınlar.</p>	<p>34</p>			

35 Altıncı Felek

Benim sığınmam bir yarıya, yarıya
gerektir. Üst durdukcü byları
kötülüğ görmesin. Kendileri de
soylarında yarasından, hiç ölme
bilmesinler.

Hâfız

Bu sungu en güzel duyduğum
hoş sözlerin. Yavruların dünyaya
beraber yaşaya cak.

Baş Saman

Ey Felek, hiç ölmeme, sonsuza dek
yaşamak, me egi. İhtiyarlık güçlerini
almasın!

36 Yedinci Felek

Onu da ben sanırım, bu evvel
yaştanacaklar elbet. Onca, onca
oyları, derin derin üzerlerine çekel
karamlık bulutlardan süzülür ve
genidekî can buluruz, ve onların
öz yurdunda yeni tür, nur balarise
bunlar haybedecekler ek sirkattasını,
genidekî pene olacaktır. Böylece
Kaderlik söylarının genilme bulatına
bağlanacak.

Baş Saman

Bu sungular ulusa nazır zekâat
gösteri için güvenlerinizi fevrallıkla
daldarda. Sen de susma Feridun.

37 Feridun

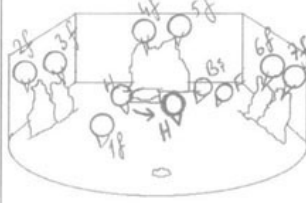
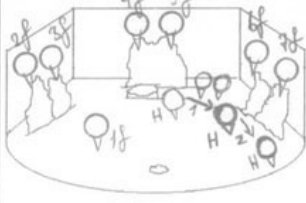
Bana bir şey kalamadı, size şükredes
bulas, detektörünüz malle, bu gözlerin
doluyor. **37** Ben ve iki yavruman adını
koyuyorum: Sen ey nur topu cocuk senin
adın Tur olsun, Kıtla denğin maridim,
eşin ay, yoldesin Kurt olsun. Sen ey sağık
Cocuk, senin de adın Tray, nurun yeşil

atışın, güneş senin parlayışın
yıldızların araban olsun. Ve
ikinci de cesaretin, erleşim
rengi al ile iyiliklerin,
temizliğün, paktığın. Ben fi
olan beyza birtelle
sarılığ.

(bir an düşün)

Haydi sölen beulasın!
Kutlayalım bu anı!

attaca

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			IŞIK	EFEKT
<p>35 6.FELEK: Benim sungum bu yavuz yavrulara gerektir: yer durdukça soyları kötülük görmesin. Kendileri de soylarında yaşasınlar, hiç ölümlü bilmesinler.</p> <p>HATUN: Bu sungu en güzeli duyduğum hoş sözlerin. Yavrularım dünyayla beraber yaşayacak.</p> <p>BAŞ ŞAMAN: Ey Felek! Hiç ölmemek, sonsuza dek yaşamak ne iyi. İhtiyarlık güçlerini almasın!..</p>	<p>35</p> 	<p>35 Hatun, sırayla Feleklerin yanına gider.</p>	Sahne loş. Felekler için lokal ışık.	
<p>36 7.FELEK: Onu da ben sunacağım: bu çocuklar yaşlanacaklar elbet, ancak ne zaman soyları derin derin üzerlerine çökecek karanlık bulutlardan sıyrılır ve yeniden can bulursa, ve onların öz yurdunda yeni bir nur başlarsa, bunlar kaybedecekler ak sakallarını. Yeniden genç olacaklar. Böylece kaderleri, soylarının yenilmez bulutuna bağlanacak.</p> <p>BAŞ ŞAMAN: Bu sungular, ulusumuza, nazar gelebilecek günleri için güvenlerimizi ferahlıkla doldurdu. Sen de susma Feridun.</p>	<p>36</p> 			

37 Feridun:

Bana bir şey kalmadı. Size şükreder bu ulus. Dilekleriniz mutlu, bu gözlerimiz doluyor.
Bende iki yavrumun adını koyuyorum:

37a

Sen ey nur topu çocuk, senin adın Tur olsun. Kutlu rengin mavi olsun. Eşin ay, yoldaşın kurt olsun. Sen ey sevgili çocuk, seninde adın İraç olsun. Nurun yeşilden çıksın. Güneş seninle parlasın. Yoldaşın aslan olsun, ve ikinizde cesaretin, erliğin rengi al ile, yiğitliğin, temizliğin paklığın rengi olan beyaza birlikte sarılıңыз. Haydi! Şölen başlasın. Kutlayalım bu anı.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞIK	EFEKT
<p>37 FERİDUN: Bana bir şey kalmadı, size şükreder bu ulus. Dilekleriniz mutlu. Bu gözlerimiz doluyor. Ben de iki yavrumun adını koyuyorum:</p>	<p>37</p>	<p>37 Feridun, Feleklerle şükranlarını sunar ve Hatun'dan sırayla bebekleri alarak onlara isim koyar.</p>	<p>Sahne loş. Felekler için lokal ışık.</p>	
<p>37a Sen ey nur topu çocuk, senin adın Tur olsun. Kutlu rengin mavi olsun. Eşin ay, yoldaşın kurt olsun. Sen ey sevgili çocuk, senin de adın İraç olsun. Nurun yeşilden çıksın. Güneş seninle parlansın. Yoldaşın aslan olsun. Ve ikiniz de cesaretin, erliğin rengi al ile, yiğitliğin, temizliğin, paklığın rengi olan beyaza, birlikte sarılıntı. Haydi! Şölen başlasın. Kutlayalım bu anı.</p>	<p>37a</p>		<p>Feridun sözünü bitirince sahne tamamen karanlık.</p>	

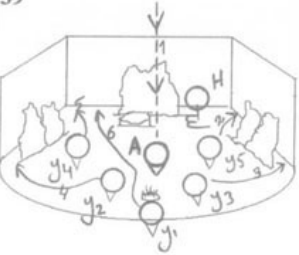
43 *Alitato* (1. *cra* 84) 12^a *an* *du* (*saqvanale*)

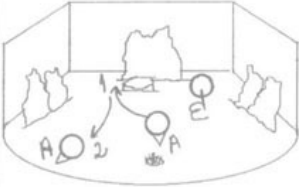
38

con ambato *cra*

sa *sa* *sa*

39 *sa* *one* *sa*

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
	<p>38</p> 	<p>38</p> <p>Sahne karardığında Hatun, birden bire sahnede bebekleriyle yalnız kalmış, gerçekle hayal arasında, neler olduğunu anlamaya çalışmaktadır. Adeta bir karabasan gelip çatmıştır. Sahne karardığında yerlerini almış olan Ahriman'ın yandaşları, kıpkırmızı ışığın yanmasıyla yavaş yavaş yerden kalkarlar ve danslarıyla, Ahriman'ın gelişini haber verirler. Aynı ortamda olmalarına rağmen Hatun onları görememektedir.</p>	Sahne kırmızı.	Sis
	<p>39</p> 	<p>39</p> <p>Ahriman, yavaş yavaş karanlık gök yüzünden sahneye iner. Yandaşlarını gönderir.</p>		

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			IŞIK	EFEKT
<p>40 HATUN: Ne oluyor? Kimse yok mu burada!</p> <p>AHRİMAN: Hah hah hah hah hah hah...</p>	<p>40</p> 	<p>40 Ahriman, arkadaki kayalıkların içinden bir tas alır ve içine ateş yakarak büyü hazırlığına koyulur. Hatun korku içinde, sahnenin sağ arka tarafında oturmaya ve olup biteni anlamaya çalışmaktadır.</p>	Sahne kırmızı	Sis

48

ad larghe hor dur
c. si menyerah aram

1 H.

Al.

H.

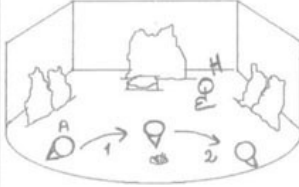
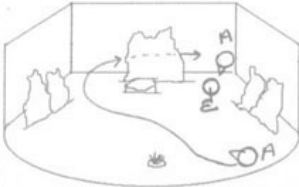
Al.

H.

Al.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			IŞIK	EFEKT
	<p>41</p> 	<p>41</p> <p>Ahriman, müzikle beraber önce sola, sonra sağ tarafa doğru, büyü hareketleriyle dans ederek gider.</p>	Sahne kırmızı	
	<p>42</p> 	<p>42</p> <p>Ahriman, hatun'un arkasına dolaşır ve büyüye orada devam eder. Hatun korkmakta ama neler olduğunu anlayamamaktadır.</p>		

Handwritten notes above the staff: *Sanctus* *aussergewöhnlich*

43

47 *Tenebrosa (♩ = ca. 63)*

Sig! —

47 *repetere lacerate* *ff* *ε-vek, kö-l*

44

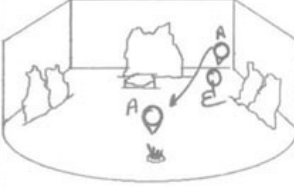

Al. *- my ah-ni-man, Jesu-christe, — Jesu-christe, König der*

ff *(b)8* *(b)10*

Al. *König der Heiligen, — Sey-tan-la-nen weg-ge-*

ff *p* *p*

(b)8 *(b)10*

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>43 HATUN: Siz!</p> <p>AHRİMAN: Evet köleniz. Ahriman, yer perisi, yeraltının bekçisi. Karanlıkların özü, şeytanların baş buğu.</p>	<p>43</p> 	<p>43 Ahriman, büyüü bitirdikten sonra, topuklarını vura vura sahnenin ortasına gelir. Büyünün bitmesiyle sahne aydınlanır ve Hatun artık Ahriman'ı görür.</p>	Sahne aydınlık.	
	<p>44</p> 	<p>44 Hatun ayağa kalkar, şaşkınlık ve korku içinde Ahriman'ı dinler.</p>		

Andante *Andante* *Andante*

48

45

Sig bu-nda! - Fa - kat ben-dau me u-ti-jor-sau?

- ga!

p *cresc.*

bō *cōlo* *uē* *stīn*

allargando

Moderato (d = ca 76)

Bu ge - liq?...

Sa - si - la - cak bin say yok! - i - git -

p *cresc.*

49

Animato (d = 116)

- tin ki sō - lau var, - yer yū - zū - mīn genc ik - ti - jor -

8...

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>45 HATUN: Siz buda, fakat benden ne istiyorsunuz. Bu geliş ?...</p> <p>AHRİMAN: Şaşılacak bir şey yok. İşittim ki, şölen var. Yeryüzünün genç ihtiyar</p>	<p>45</p>		Sahne aydınlık.	

Allargando

H.

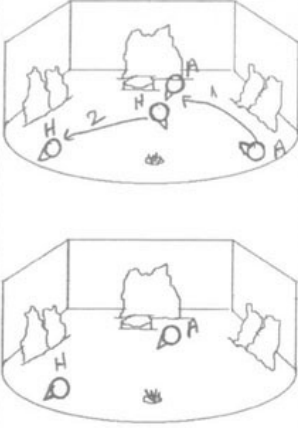
Al.

H.

Al.

H.

Al.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>AHRİMAN: Bütün büyük başları buraya toplanmışlar, hepsi de aranmışlar, çağırılmışlar. Yalnız ben ?... öyle ya !</p>	<p>46</p> 	<p>46</p> <p>Ahriman, Hatun'un arkasına yaklaşır ve korkutmak için üzerine atılır. Orijinal metinde geçen ve Ahriman için kullanılmış olan "kör ve topal" ifadesi, Ahriman'ın müzikle iç içe olan esnek ve atik hareketleri düşünülerek "kötü ve çirkin" olarak değiştirilmiştir.</p>	<p>Sahne aydınlık.</p>	
<p>46 (kör ve topal) Kötü ve çirkin bir cehennem zebanisi yaraşır mı bu süse?</p>				

andante *rit.* *rit.*

H. **47** *Su-ai-my! Kim-se Yok mu bu-le da?*

Al. *si-mi-le su-se?*

Poco Vivo (Lacca 84)

H. **51** *Na-fi-be ba-ji-ma-yu! Kim-se si-*

Al. **48** *na-fi-be ba-ji-ma-yu! Kim-se si-*

Con doppio (Lacca 120)

H. **52** *Bon-*

Al. *4-zi i-zi-te-ma-ya-bu-da.* **52**

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			IŞIK	EFEKT
<p>47 HATUN: Susunuz! Kimse yok mu burada?</p>	<p>47</p>	<p>47 Hatun, Ahriman'ın üzerine atılmasıyla, ani bir refleks ile sahnenin sol, ön tarafına doğru kaçır.</p>	Sahne aydınlık.	
<p>48 AHRİMAN: Nafile, bağırmanın, kimse sizi işitemez burada.</p>	<p>48</p>	<p>48 Ahriman, Hatun'u korkutmaktan zevk almaktadır. Müzik eşliğinde kollarını açarak, döne döne, kahkahalarla sahnenin ön, ortasına gelir</p>		

49

Andante *molto*

H. *- den ne is-ti-ye-rem-muz? Has-ta-lin an-ne-ye-do-kun-*

al.

Solo

H. *- muz yi-lu bi-le!..* *Allargando*

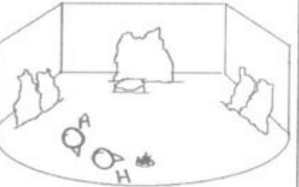
al.

53 *Moderato e Calmo* (J. 1884)

50

H. *Ha-ye-ri-ge de-gil, Ban-ye-mu-le-wi-xi*

al.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>49 HATUN: Benden ne istiyorsunuz? Hasta bir anneye dokunmaz yılan bile!</p>	<p>49</p> 	<p>49 Hatun, olduğu yerde Ahriman'a dönerek, yalvarırcasına ne istediğini sorar.</p>	Sahne aydınlık.	
<p>50 AHRİMAN: Hayır, size değil, ben yavrularınıza geldim.</p>	<p>50</p> 	<p>50 Ahriman, bu defa bebekleri kapmak istercesine Hatun'un üzerine yürür.</p>		

54

*değerli olanlar la
bütünleşen*

H. **51** *f* Vör-men ve le si Vör-men!

Al. -za gel-dim

H. **52** *Can derisine (♩ = ca 100)*

Al. **54** Bar al-ma-dim ki za-tan: on la-na kut-

H. *halkın*

Al. -lu yer-saj-lar ü-yük balt-lar ay-ti-ler;

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>51 HATUN: Vermem onları, vermem!</p>	<p>51</p>	<p>51 Hatun, korku içinde bebeklerini Ahriman'dan kaçırır.</p>	Sahne aydınlık.	
<p>52 AHRİMAN: Ben almadım ki, zaten. Onlara kutlu yer sağlar, büyük bahtlar açılır,</p>	<p>52</p>	<p>52 Ahriman, sahnenin arka, ortasına doğru yürür. Hatun'un arkası yine Ahriman'a dönüktür. Artık iyice korkuyordur ondan.</p>		

55

Sarcastico (1. ora 80)

Handwritten musical score for the first system. It includes a vocal line (Alto) and a piano accompaniment. The vocal line has lyrics: "Bo-ze mem-bu di bel la ri ah-ni-men-ba lu ge-". The piano part includes dynamic markings like *f* and *dim.* and a box with the number 55.

Handwritten musical score for the second system. It includes a vocal line (Alto) and a piano accompaniment. The vocal line has lyrics: "ni hal-mu al-bat bu is-te hah hah hah hah hah hah hah hay!". The piano part includes the marking *Colla parte* and a box with the number 55.

56 Poco vivo (1. ora 92)

Handwritten musical score for the third system. It includes a vocal line (Alto) and a piano accompaniment. The vocal line has lyrics: "A-bakuta au-lar me di-mu-ku-di? Ban-lar hic". The piano part includes dynamic markings like *p* and *pp*.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			IŞIK	EFEKT
AHRİMAN: Bozamam bu dilekleri. Ahriman baba, geri kalmaz elbet bu işte. "kahkaha" Onlar, ne demişlerdi:		Ahriman, Yedi Feleklerin belirdiği tepeleri göstererek sözlerine devam eder.	Sahne aydınlık.	

H. *accelerando*
 53
 öl-dö-ru-

alt. *f*
 öl-mi-ye-ak-lei!
 öy-

accelerando

H. *Animato (♩ = ca 108)* **57** *Grave (♩ = ca 64)*
 -ak mi-sin a-lei yal-ra?

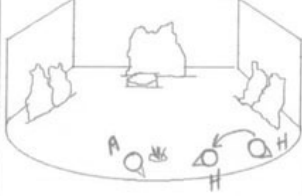
alt. *Animato (♩ = ca 108)* **57** *grave (♩ = ca 64)*

ff *p*

H.

alt. *3*
 Bu da e-lin-ku gel-miz
 Yal-miz bu i-ki-gon-a' öy-la'ri a-resin-de

p *ff dim.*

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>AHRİMAN: Onlar hiç ölmeyecekler, öyle mi? Ha!...</p> <p>53 HATUN: Öldürecek misin onları yoksa?</p> <p>AHRİMAN: Bu da elimden gelmez. Yalnız bu iki genci, soyları arasında,</p>	<p>53</p> 	<p>53 Hatun kulaklarına inanamaz. Ahriman'ın bebekleri öldüreceğini zanneder.</p>	Sahne aydınlık.	

57

58

Vivo (1. ca. 100) 55

H.

Al.

H.

Al.

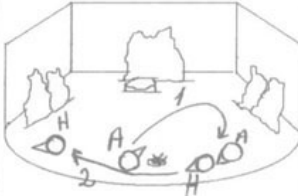
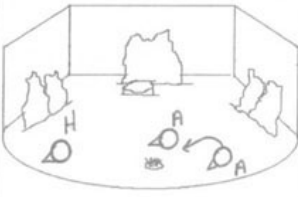
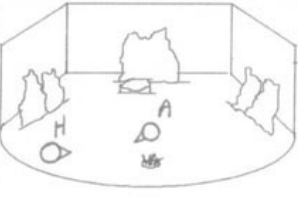
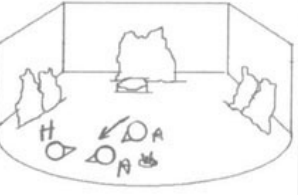

Allegro (1. ca. 77)

H.

Al.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>54 AHRİMAN: Daima meçhul kalmaya mahkum ediyorum.</p> <p>55 HATUN: Sus!</p> <p>56 AHRİMAN: Torunlarından sonra onları kimse tanımayacak.</p> <p>57 HATUN: Sus melun, sus!</p> <p>58 AHRİMAN: Bu iki bebek, el ele verecek,</p>	<p>54-55</p> <p>56</p> <p>57</p> <p>58</p> 	<p>54-55-56-57-58 Ahriman ve Hatun arasında, temposu yüksek bir diyalog başlar. Ahriman, tüm kinini kusmaktadır. Hatun, artık Ahriman'ın söylediklerini duymak istememektedir. Ahriman, bütün kötü dileklerini sıralar.</p>	Sahne aydınlık.	

58

Subito largo (♩ = 60)

H.

Al.

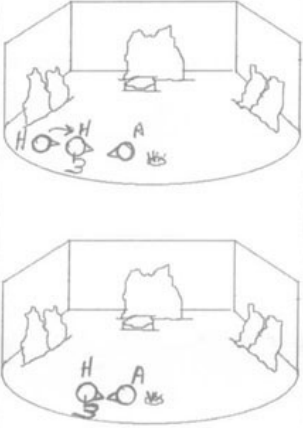
H.

Al.

60 *Lento* *rit.* (♩ = ca 72) *Dinamico rit.*

H.

Al.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			IŞIK	EFEKT
<p>AHRİMAN: Ve bu kaynaşmadan dünya ışık dolacak! Ha! Bu benim mülküme tecavüzdür hatun!</p> <p>59 HATUN: Yalvarıyorum sana, bir anne kalbinin,</p>	<p>59</p> 	<p>59 Hatun, bitkin bir halde diz çöker ve Ahriman'a nefretinden vazgeçmesi için yalvarır.</p>	<p>Sahne aydınlık.</p>	

Bus Durawala
230/200 5/4

59

h. *tim a. i. l. ny - la yel - ra - ri - nin sus ar - tek.*

al. *f ni -*

60

61 *Allegro (D. ca. 1/2)*

62 *f*

feh pe. ri. lo. ni - nin gel - me. sin. dau - kerk. tu. my - Fa - kat seu or - le.

63 *hisa*

Sus ar - tek! Din - le.

ni soy - karé - ré a - ré - ré - na so. la - cagin!

64

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>HATUN: Bütün acılarıyla yalvarırım. Sus artık.</p> <p>60 AHRİMAN: Nifak perilerinin gelmesinden korktunuz. Fakat ben onları soylarının arasına salacağım!</p>	<p>60</p>	<p>60 Ahriman, Hatun'un arkasına dolanır, tepesine eğilip nefretle kinini kusar.</p>	Sahne aydınlık.	
<p>61 HATUN: Sus artık! Dinlemez.</p> <p>AHRİMAN: "Kahkaha"</p>	<p>61</p>	<p>61 Hatun, dermansız bir haldedir. Son kuvvetiyle Ahriman'dan kaçır ve Tanrı'ya feryat eder.</p>		

60

62

on la o la
de l'annee
Suz

H. *mezzo-forte*
- moy se-ni-bra-n-ne! Tan-ri ye - ti!

al.
a

63

Calmo (for 62)

63 Calmo (for 62)

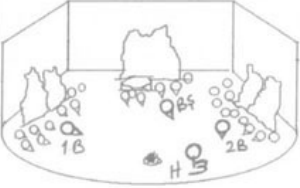
H. *mezzo-forte*

a. O. S.
p An - re - li - e - gi - e - ten bir par - ca - dir, An - re - li - e

A.
p An - re - li - e - gi - e - ten bir par - ca - dir, An - re - li - e

T.
p An - re - li - e - gi - e - ten bir par - ca - dir, An - re - li - e

B.
p An - re - li - e - gi - e - ten bir par - ca - dir, An - re - li - e

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>62 HATUN: Dinlemez seni bir anne. Tanrı yetiş!</p> <p>AHRİMAN: "Kahkaha"</p>	<p>62</p> 	<p>62 Hatun, Ahriman'ın kahkahalarıyla yeniden dizleri üzerine yığılır. Ahriman, kahkahalarla sahneden çıkar.</p>	Sahne aydınlık.	
<p>63 HALK: Annelik, gökten bir parçadır. Annelik,</p>	<p>63</p> 	<p>63 Baş Şaman, 1.Bey, 2.Bey ve Halk, Hatun'a seslenerek tekrar sahneye gelir.</p>	Sahne loş karanlık.	

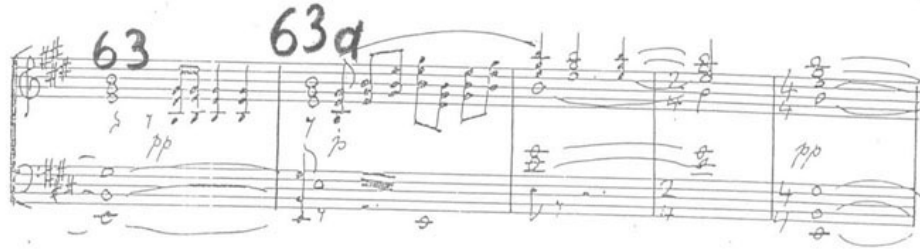
en tat-li-häl-ya, Hä-tiin se-na miij-de, miij-de-ol-
en tat-li-häl-ya, Hä-tiin sa-na miij-de, miij-de-ol-
en tat-li-häl-ya, Hä-tiin sa-na miij-de, miij-de-ol-
en tattuli-häl-ya, Hä-tiin sa-na miij-de, miij-de-ol-

-sun, gön-lin hu-zur ve sü-kün-la dol-sun
-sun gön-lin hu-zur ve sü-kün-la dol-sun
-sun gön-lin hu-zur ve sü-kün-la dol-sun
-sun, gön-lin hu-zur ve sü-kün-la dol-sun

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			IŞIK	EFEKT
HALK: En tatlı hûlya. Hatun sana mîjde, sana mîjde olsun. Gönîün huzur ve sükunla dolsun			Sahne loş karanlık.	

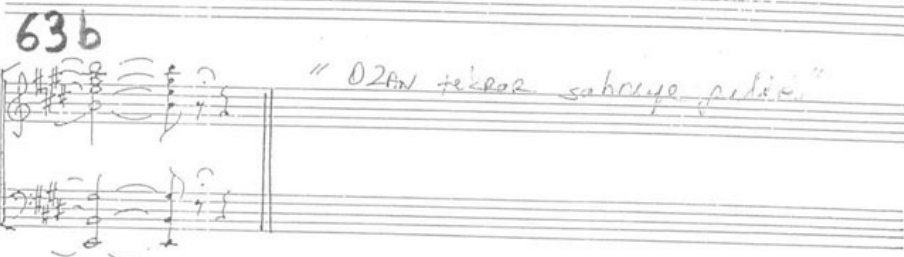
62

63 63a

63b

" OZAN tekerrür sabrıyla gelice"

OZAN: İşte böyle Beylerim,

Bu say Ağrıdan çıktı dört bir yarı yarı,

Bu tarım yükselişin başlangıcı sayıldı.

Bakın! Bu hepik, sayla zaman, sakın ne?

Sakin zaman durur sanma! ~~Her~~

İlerden başkasına inanma

Bu sözün mübarek sızdıkımız, bizlerim.

O tarımdan beklediğimiz sınıklı bir köşeyiz

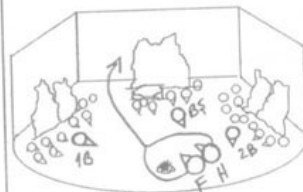
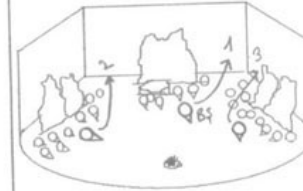

Ahımdan nifak perilerini aramıza

İlmeye gelinceye,

Bize Atatürk'ün vasiyetidir

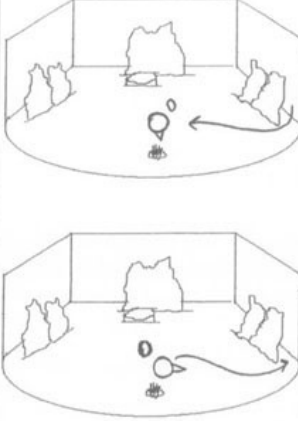
Türk Milleti olarak

Aste bölünmeyiz!

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
	<p>63</p> 	<p>63 Feridun gelir.</p>	Sahne loş aydınlık.	
	<p>63a</p> 	<p>63a Hatun'u kaldırır ve ona sarılarak sahnenin sol arkasından çıkarır.</p>		
	<p>63b</p> 	<p>63b Feridun ve Hatun'un ardından, herkes yavaş yavaş sahneyi terk eder. Sahne kararır.</p>		
				

64 OZAN:

İşte böyle beylerim.
Bu soy Asya'dan çıktı, dört bir yana yayıldı.
Bu tarih yükselişin başlangıcı sayıldı.
Bakın! Bu büyük soyla zaman durur mu ?
Sakın zaman durur sanma, duran düşer.
İlerden başkasına inanma.
Bu doğan yavrular sizlersiniz, bizleriz.
O tarihten beridir sımsıkı bir haldeyiz.
Ahriman, nifak perilerini aramıza sokmaya çalışsa da,
Bize Atatürk'ün vasiyetidir:
Türk Milleti olarak asla bölünmeyiz.

METİN	HAREKET PLANI	AÇIKLAMA	TEKNİK	
			İŞİK	EFEKT
<p>64 OZAN: İşte böyle beylerim. Bu soy Asya'dan çıktı, dört bir yana yayıldı. Bu tarih yükselişin başlangıcı sayıldı. Bakın! Bu büyük soyla zaman durur mu?. Sakın zaman durur sanma, duran düşer. İlerden başkasına inanma. Bu doğan yavrular sizlersiniz, bizleriz. O tarihten beridir sımsıkı bir haldeyiz. Ahriman, nifak perilerini aramıza sokmaya çalışsa da, bize Atatürk'ün vasiyetidir: Türk Milleti olarak asla bölünmeyiz!</p>	<p>64</p> 	<p>64 Ozan, tekrar sahnenin sağ ön tarafından gelir. Efsaneyi anlatan tiradımı ve Atatürk'ün, Türk Milletine vasiyetini seyirciye hatırlatır. Konuşmasını bitirir ve sahnenin sağ ön tarafından çıkar. Perde kapanır.</p>	<p>Sahne aydınlık.</p>	

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
ETKİNLİKLERİ

A. Adnan SAYGUN
ÖZSOY DESTANI
OPERA/1 PERDE

Yöneten: Mehmet BALTACAN

Süpervizör: Prof. Dr. Fuat RAUFOĞLU	Dekor Tasarım: Yaşar KULİYEV
Koro: Yrd. Doç. Dr. Nalân YIGİT	Makyaj: Sevgi BAYAT
Piyano Eşlik: Gülnara BAŞIŞ	Koreograf: Banu DEMİR
Kostüm Tasarım: Ayşegül YILDIZ	Dekor Uygulama: Davut ACAR

Oynayanlar
S.Ü DEVLET KONSERVATUARI SAHNE SANATLARI
BÖLÜMÜ ŞAN SANAT DALI OPERA ANASANAT DALI ÖĞRENCİLERİ.

SÜLEYMAN DEMİREL KÜLTÜR MERKEZİ
Saat: 20:00 Tarih: 29 NİSAN 2005 CUMA

Oyunun Afışı

Merhaba.
Uzunca bir aradan sonra, yine bir opera ile karşınızdayız sevgili sanat severler. Uzunca bir ara diyorum çünkü 1999 yılında yine bizim sahnelemiş olduğumuz Konya'nın ve S.U Devleti Konservatuarı'nın ilk operası olan, W.A. Mozart'ın "Bastien und Bastienne" opereti ve 2002 yılında, Üzeyir Hacıbeyov'un "Arşin Mal Alan" operetinin üzerinden uzun denebilecek kadar zaman geçti.

Bu defa Cumhuriyet dönemimizin, ilk operası olarak adlandırılacak bir eserle geliyoruz huzurlarınıza. Evet, Cumhuriyet döneminin ilk operası, A. Adnan SAYGUN' un bestelediği "Özsoy Destanı". Bu eserin metnini, Firdevsi'nin Şehname'sine dayanarak Münir Hayri EGELİ yazmış. Ancak operanın konusunu tamamıyla Ulu Önder Atatürk belirlemiş ve eserin içeriğine kendi fikirleri doğrultusunda, müdahale etmiş. Kurulan yeni Cumhuriyet'in dayandığı temel kaynaklar olarak görüldüğü "Vatan ve İman" unsurlarını, ulusuna bir defa da bu operayla hatırlatmak istemiş.

İran Şahı Rıza Pehlevi'nin ziyareti sebebiyle Atatürk'ün isteği üzerine hazırlanan Özsoy Destanı, 3 perde olarak bestelenmiş ve ilk olarak 19 Haziran 1934 yılında sahnelenmiş. Daha sonra tozlu raflarda unutulmuş, ve Atatürk'ün 100. doğum yılı sebebiyle tekrar gündeme geldiğinde maalesef operanın tamamı bulunamamış. A. Adnan SAYGUN da, elde kalan sayfaları ve hafızasını tekrar yoklayıp Atatürk'ün 100. doğum yılına bu operayı yeniden 1 perde olarak düzenlemiştir. Eser, Ankara Devlet Opera ve Balesi'nin 1981-1982 yılı sezonunda bu haliyle sahnelenmiş. Cumhuriyet Dönemi'nin ilk operasının tarihizliğine bir bakın. Aslında söylenecek çok şey var...

Ulu Önder Atatürk'ün fikirlerini hatırlamak ve Türk operasına hizmet etmek adına, Cumhuriyet Dönemimizin ilk operası olan Özsoy Destanı'nı siz sanat severlerin beğenisine sunuyoruz. Cumhuriyet Döneminin ilk operasıyla yola koyulduk, diğerleriyle devam edeceğiz.
İyi seyirler.

Besteleyeni: A. Adnan SAYGUN
Metin: M. Hayri EGELİ
Yöneten: Mehmet BALTACAN
Söprövizör: Prof. Dr. Fuat RAUFOĞLU
Piyano Eşlik: Gülnara BAHŞİŞ
Koro: Yrd. Doç. Dr. Nalan YİĞİT
Koreograf: Banu DEMİR
Kostüm Tasarım: Aysegül YILDIZ
Dekor Tasarım: Yaşar KULİYEV
Makyaj: Sevgi BAYAT
Dekor Uygulama: Davut ACAR

OYUNCULAR:

FERİDUN: Özgür ARSLAN
HATUN: Arzu AYDOĞDUMU - K. Gözde ALTAN
AHİRİMAN: M. Cüneyt YALÇINTAŞ
OZAN: Halis GÜLNAR
BAŞ ŞAMAN: Hilmi YAZICI
I. BEY: Y. Barış ÇARK
II. BEY: Cem BUĞDAYCI
I. FELEK: H. Burak OĞUZ
II. FELEK: Özlem BİLGİÇ
III. FELEK: I. Burak ALTUN
IV. FELEK: Deniz KOÇER
V. FELEK: M. Ali ÖZTÜRK
VI. FELEK: Nagehan YAZICI
VII. FELEK: S. Doğan ÇAPANNOĞLU
I. ASKER: Edip KAMACI
II. ASKER: Ömür KAYAKIRILMAZ
III. ASKER: Alaaddin ATASEVEN
IV. ASKER: H. Emre EFE

HALK: Zühal BUĞDAYLI, Firat HALAVUT, Gülşen YALDIZ,
T. Ceyda NAMAL, F. Mine ERGÜVEN, Deniz KARAUSTA,
Meral HACIOĞLU, Evren ÖZGEN, Habibe FIDAN, Taylan
UGUR, Gülz AKIN, Gökalep ŞİMŞEK, Zeynep ÇELİKKANAT,

DANŞCILAR : T. Reyhan GENÇ, Ebru KAYMAKÇI, Serap
ENGİN, Ertan KILIÇ, M. Kemal KARA.

Temailimizin hazırlanmasında emeği geçen TÜM EKİP ARKADAŞLARIMA, opera ve tiyatro bölümü öğrencilerimizle birlikte sanatın hangi dalı olursa olsun desteklerini esirgemeyen Rektör Yardımcımız sayın Prof. Dr. Kürşat TURGUT'a, Konservatuar Müdürümüz sayın Prof. Z.Şeşkin GÖKBUDAK'a, Konservatuar Müdür Yardımcılarımız Yrd. Doç. Dr. Nalan YİĞİT ve Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÇİPAN'a, Prof. Dr. Fuat RAUFOĞLU'na, Bölüm Başkanımız Muhammet KOÇ'a, Piyanoyla eserimize eşlik eden sayın Gülnara BAHŞİŞ'e, Korhan KOYUNCUOĞLU'na, Konya Devlet Tiyatosu Müdürü Sayın Tömris ÇETİNEL'e, Mesleki Eğitim Fakültesi Giyim Endüstrisi ve Giyim Sanatları Bölüm Başkanı Yrd. Doç. Şerife KÜÇÜKOSMANOĞLU ve Yrd. Doç. Saadet BEDÜK'e, Ses Düzenlemesinde bize yardımcı olan Ramiz GÖKBUDAK'a ve Ali Osman ÖZDİL'e ve Dağçelik Federasyonu Kapılı Doğa Sporları Kulübünden Şahin AKKAŞ ve İsmail ÖZDEMİR'e teşekkürü bir borç bilirim.

Yönetmen
Mehmet BALTACAN

29 Nisan 2005 Tarihinde Selçuk Üniversitesi Süleyman Demirel Kültür Merkezi'nde
Sahnelenen Özsoy Operası'nın El Broşürü.

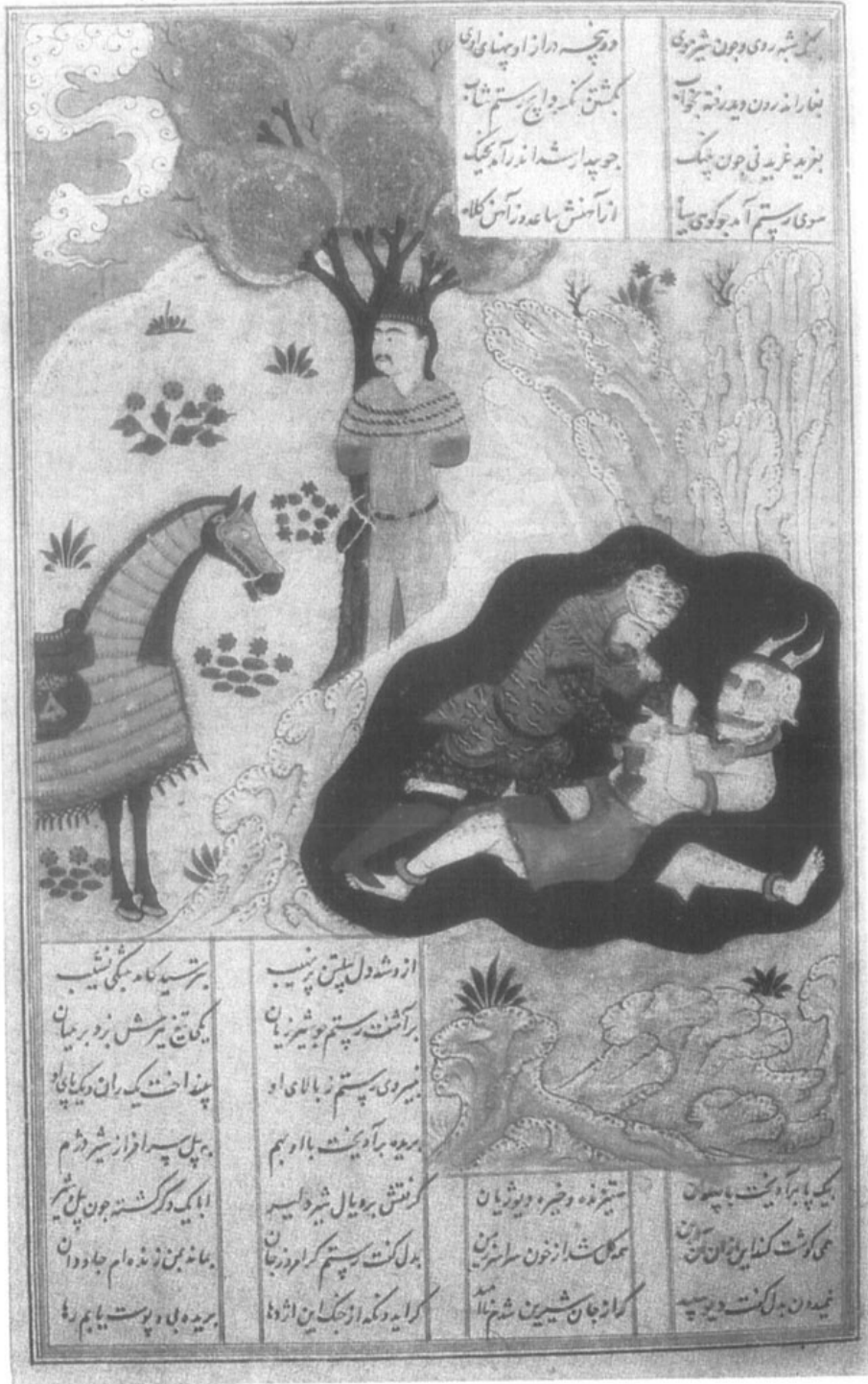

Firdevsi'nin Şehnamesinden Bir Minyatür

Res. 97 — İrec'in öldürülmesi, Şehname, R. 1542, 33v.

Firdevsi'nin Şehnamesinden Bir Minyatür

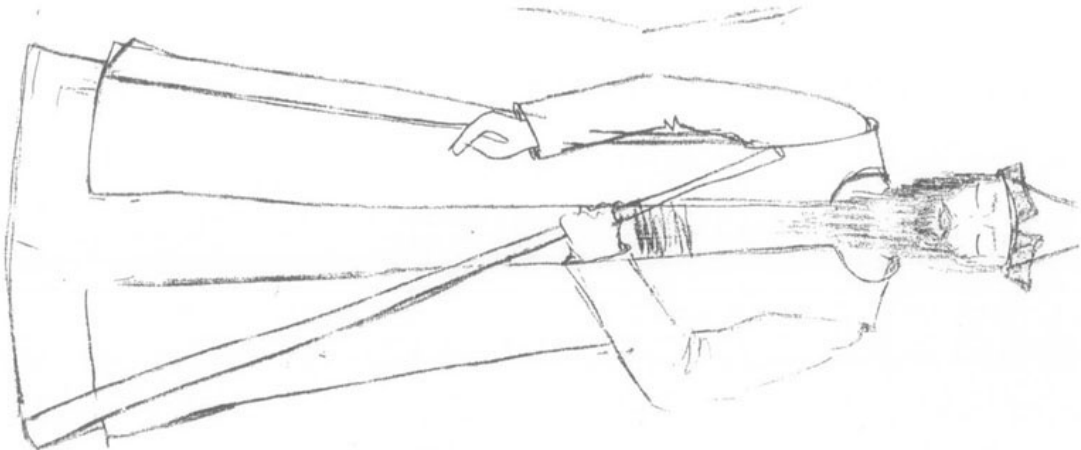

Res. 98 — Rüstem ve Akdev, Şehnâme, H. 1491, 96r.

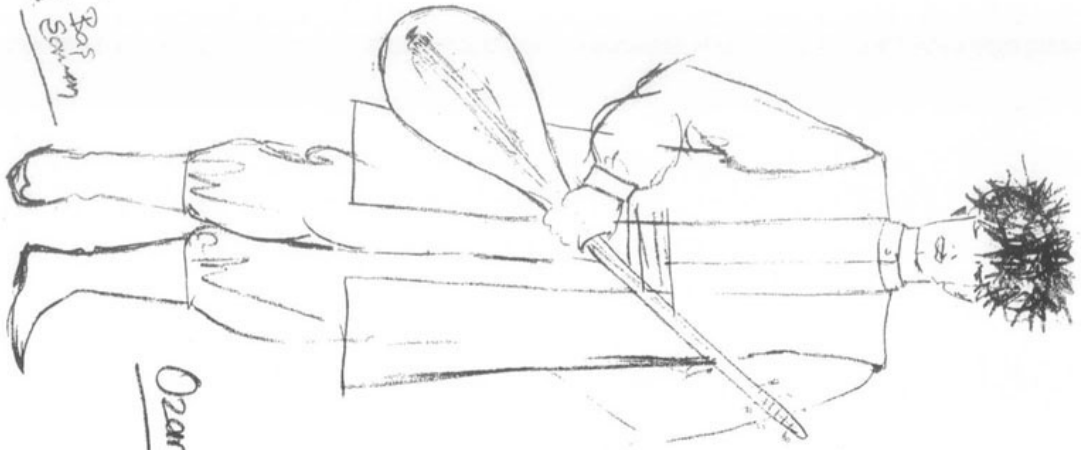
Firdevsi'nin Şeyhnamesinden Bir Minyatür.

ÖZSOY OPERASI
DEKOR ESKİZİ

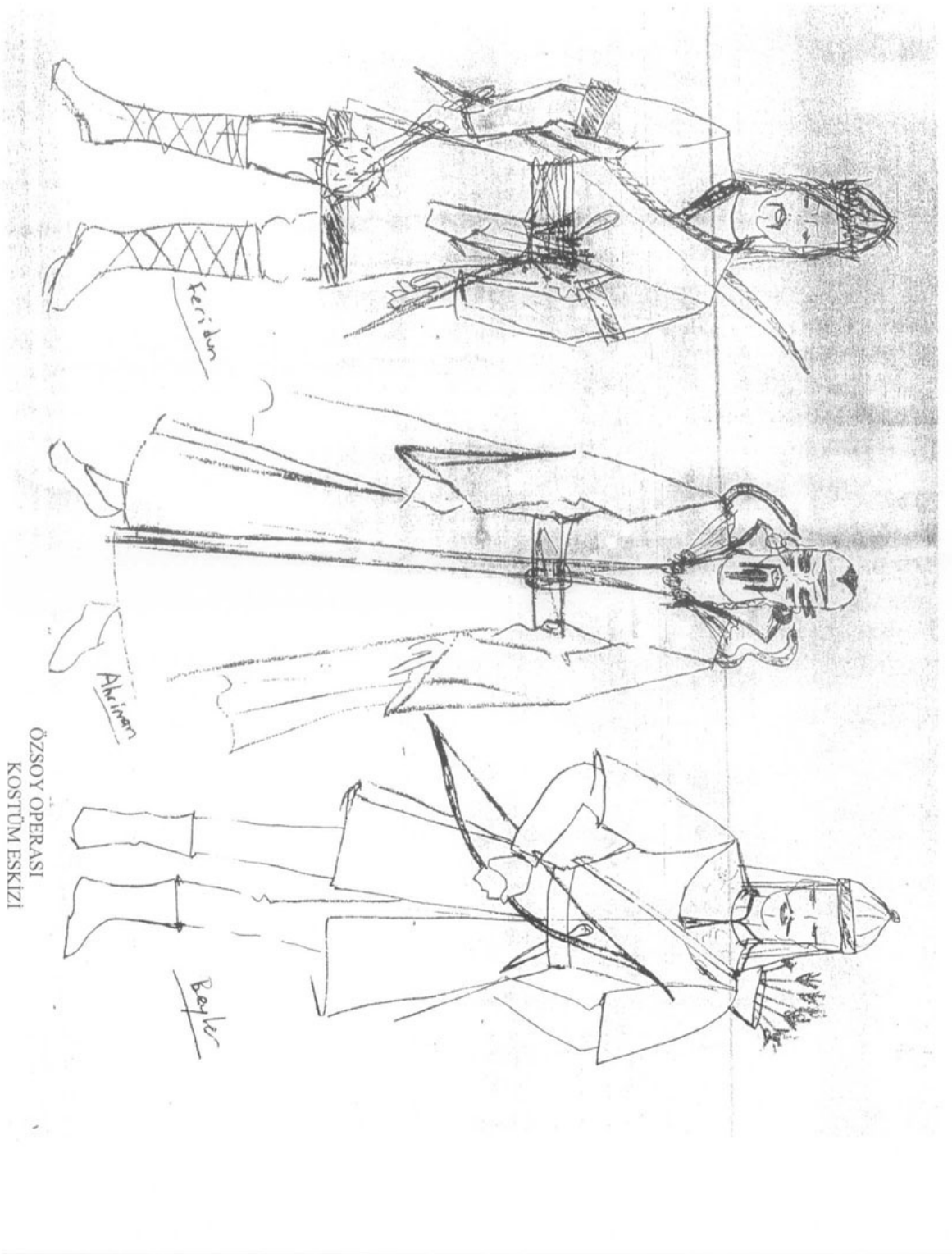

Boş
Sarı

Ozan

ÖZSOY OPERASI
KOSTÜM ESKIZI

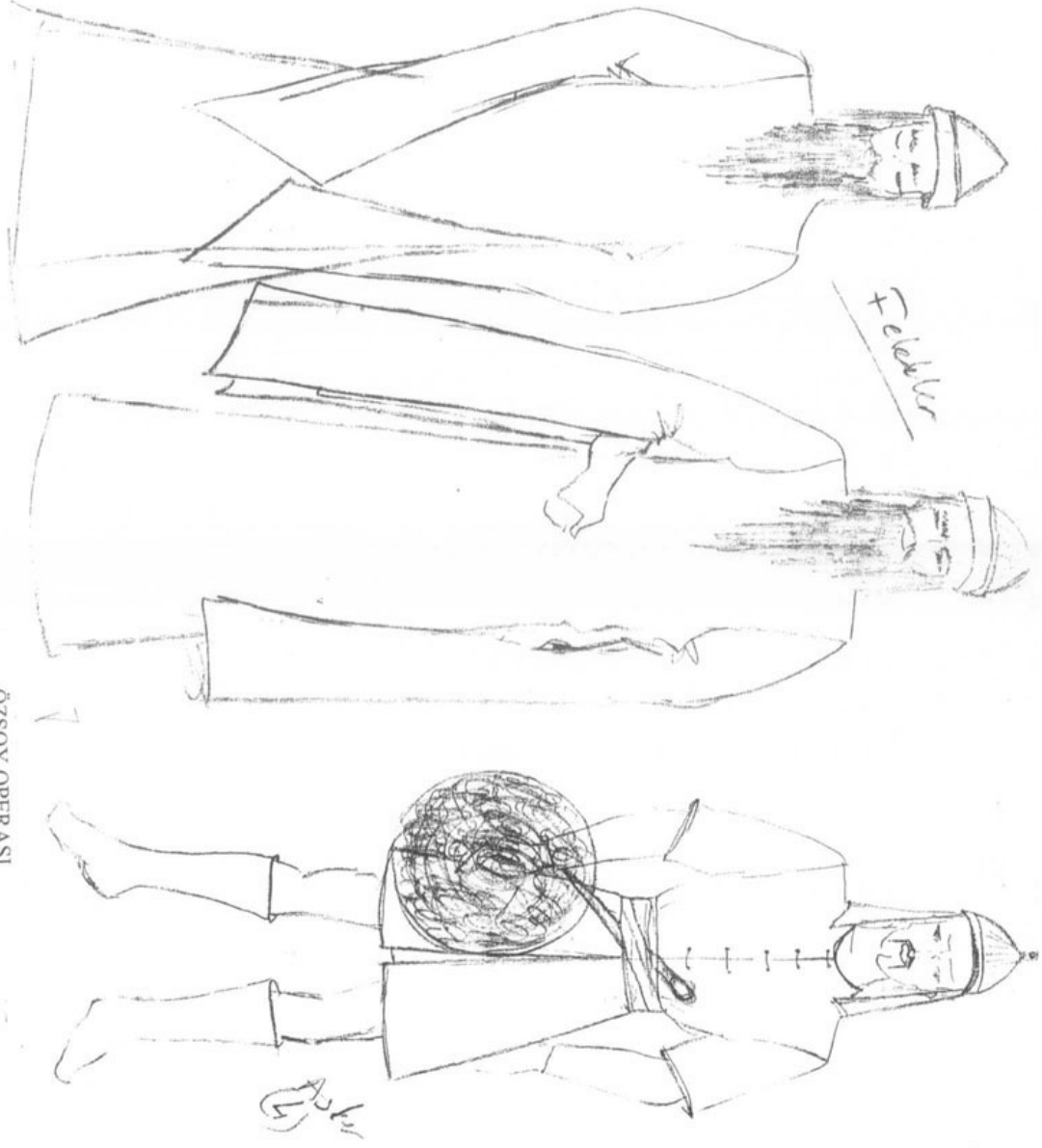

ÖZSOY OPERASI
KOSTÜM ESKIZI

Harlan

ÖZSOY OPERASI
KOSTÜM ESKİZİ

ÖZSOY OPERASI
KOSTÜM ESKİZİ

YENİ MERAM

'Özsoy Destanı' ile buluştuk

Konya'nın ve Selçuk Üniversitesi Devlet Konservatuarı'nın ilk operası olan, W.A. Mozart'ın "Bastien et Bastienne" adlı opereti ve

2002 yılında Üzeyir Hacıbeyov'un "Arsın Mal Akın" operetinin üzerinden geçen uzun zaman sonrasında, Konya halkı A. Adnan Saygun'un

bestelediği "Özsoy Destanı" opereti ile buluştuk.

Cumhuriyet döneminin ilk operası; A. Adnan Saygun'un bestelediği "Özsoy Destanı"nın metnini Firdavsi'nin Şehnamesi'ni dayanarak Münir Hayri Egeli yazdı. Ancak operanın konusunu tamamen Ulu Önder Atatürk belirledi ve eserin içeriğine kendi fikirleri doğrultusunda müdahale etti. Atatürk, kurulan yeni Cumhuriyet'in dayandığı temel kaynaklar olarak gördüğü "Vatan ve İman" unsurlarını, ulusuna bu defa da opera ile hatırlatma istedi.

Atatürk'ün fikirlerini hatırlama ve Türk Operası'na hizmet etmek adına Cumhuriyet döneminin ilk operası olan Özsoy Destanı'nı sanatseverlerin beğenisine sunduklarını belirten Yönetmen Mehmet Baltacak, "Cumhuriyet dönemini ilk operasıyla yola koyulduk, diğerleriyle devam edeceğiz" dedi.

Basında Özsoy Operası

Esentepe'de İngilizce şöleni

Son yıllarda bilim ve teknoloji de her gelişmelerin olması kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ile birlikte insanların kavraması kitleli ve sosyal ilgilerini artması uluslararası ilişkileri geliştirerek yabancılarla ve dünya ülkeleriyle iletişim sağlanmasında başka ülkelerin dillerini öğrenme bir gereksinim olarak

ortaya çıkmış. Türk eğitim sisteminde de öğrencilerin en az bir yabancı dil öğrenmek zorunluluğu devlet tarafından zorunlu olarak öğretilmesi zorunlu ders olarak eklenmiş. Konya'da Çiğdemciye İlkokulu'nda İngilizce dersleri başlatıldı. Okulda İngilizce dersleri başlatıldı. Okulda İngilizce dersleri başlatıldı. Okulda İngilizce dersleri başlatıldı.

Artık Konya'da Çocuk Gazetesi Yayınlanıyor

Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşleri Dairesi Başkanlığı bünyesinde yayınlanacak olan Çocuk Gazetesi, Konya'da ilk kez yayınlanacak olan bu gazete, çocukların okuma alışkanlıklarını geliştirmeye ve okuma sevgisini yaygınlaştırmaya yönelik olarak hazırlanmıştır. Gazetenin yayını, çocukların okuma alışkanlıklarını geliştirmeye ve okuma sevgisini yaygınlaştırmaya yönelik olarak hazırlanmıştır.

Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşleri Dairesi Başkanlığı bünyesinde yayınlanacak olan Çocuk Gazetesi, Konya'da ilk kez yayınlanacak olan bu gazete, çocukların okuma alışkanlıklarını geliştirmeye ve okuma sevgisini yaygınlaştırmaya yönelik olarak hazırlanmıştır. Gazetenin yayını, çocukların okuma alışkanlıklarını geliştirmeye ve okuma sevgisini yaygınlaştırmaya yönelik olarak hazırlanmıştır.

Büyükşehir Belediye Başkanı Arslan, Arslanlar Merkezi Müdürlüğü'nde konuşurken, "Çocuklar için yayınlanacak olan Çocuk Gazetesi, çocukların okuma alışkanlıklarını geliştirmeye ve okuma sevgisini yaygınlaştırmaya yönelik olarak hazırlanmıştır. Gazetenin yayını, çocukların okuma alışkanlıklarını geliştirmeye ve okuma sevgisini yaygınlaştırmaya yönelik olarak hazırlanmıştır."

Konya'da opera günleri

Konya'nın ve Selçuk Üniversitesi Devlet Konservatuarı'nın ilk operası olan, W.A. Mozart'ın "Don Giovanni" operası, 2002 yılında, Uzunyayır Hacıbeyoğlu "Arma Mahallesi" operası tarafından aynı zamanda Konya'da ilk kez sahnelendi.

"Cumhuriyet döneminin ilk operası, A. Adnan Saygun'un bestelediği 'Özsoy Düşmanı' bu eserin metniyle, F. Öneri'nin senaryosuyla hazırlanmıştır. Operanın hazırlanması için Uzunyayır Hacıbeyoğlu tarafından hazırlanan 'Vatan ve

İman'ın unvanları, ulusun bir defa da bu operayla tanışması için hazırlanmıştır. Uzunyayır Hacıbeyoğlu tarafından hazırlanan 'Vatan ve İman' unvanları, ulusun bir defa da bu operayla tanışması için hazırlanmıştır.

Basında Özsoy Operası